

Rap

**MEHMET UĞUR
KORKMAZ
MURAT MERİÇ
AZMİ KARAVELİ
UTKU CAN AKYOL
DENİZ DURUKAN
ANIL MERT ÖZSOY
IŞIL ÇALIŞKAN**

AĞUSTOS 2019 / SAYI 28

www.gazeteduvar.com.tr

duvardibi

Bu sayıda...

4

Sen konuşma Soner!

16

Geceler geceler, istemem
yarın olsun

26

Saian Sakulta Salkım: Rap
müziğin içi boşaldı

40

Eypio: Sanatçılar kuşatma
altında, rapçiler zinciri
kırıyor

9

Türkçe rap, nereden nereye?

20

Chris Paul'la sakal gibi: Türkçe rap'in yeni
sözleri ve ifade özgürlüğü

34

Gazapizm'in fişlenmiş mahallesi, basılmış evi

45

Kitaplarda 'Müzik'

Selamlar,

15 günde bir konsept konularla hazırladığımız Duvardibi'nin yirmi sekizinci sayısının başlığı *'Rap'*: Ezhel'in gözüne alınmasının ardından başlayan düşünce özgürlüğü tartışmalarıyla kamuoyunda geniş yer bulan Türkçe Rap dünyasında sular durulmuyor. 'Mekanın Sahibi' Norm Ender'in geri dönüşü ile kızışan meydan karşılıklı atılan disslerle her geçen gün daha da kalabalıklaşıyor. Neydi ne oldudan başlayarak günümüze uzanarak derlemeye çalıştığımız Rap dosyamız Mehmet Uğur Korkmaz, Murat Meriç, Azmi Karaveli, Utku Can Akyol, Anıl Mert Özsoy, *Saian Sakulta Salkım* röportajıyla Deniz Durukan ve *Eypio* röportajıyla Işıl Çalışkan'ın imzalarını taşıyor. Gazete Duvar'ın enformatik içeriklerin daha iyi anlaşılabilmesi için gerekli düşünsel, uzmanlığa dayalı içerikler üretip sunma gayretinin ürünü olan metinleri Duvardibi'nde derlemeye devam edeceğiz.

Her zaman dediğimiz gibi: Gayret bizden himmet okurdan... İyi okumalar.

Yayın Tarihi: Ağustos 2019
Genel Yayın Yönetmeni: Ali Duran Topuz
Yayına Hazırlayan: Cennet Sepetci

AND Gazetecilik ve Yayıncılık, San. ve Tic. A.Ş. adına Yayın Sahibi: Vedat Zencir

İcra Kurulu Başkanı ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Ömer Araz

Katkıda Bulunanlar: Mehmet Uğur Korkmaz, Murat Meriç, Azmi Karaveli, Utku Can Akyol, Deniz Durukan, Anıl Mert Özsoy, Işıl Çalışkan

Yönetim Yeri: Maslak Mahallesi Ahi Evran Cad. Nazmi Akbacı İş Merkezi 233-234 Sarıyer/İstanbul Santral (212) 3463601, Faks (212) 3463635

Duvar Dibi Dergi'de yayımlanan yazı, haber ve fotoğrafların her türlü telif hakkı AND Gazetecilik ve Yayıncılık Sanayi ve Ticaret A.Ş.'ye aittir. İzin alınmadan, kaynak gösterilmeden ve link verilmeden iktibas edilemez.

<https://gazeteduvar.com.tr>
info@gazeteduvar.com.tr

Sen konuşma Soner!

Hiphop'ın başına sarılmış en büyük bela devrimci ve politik olma iddiası... Aynı söylem üzerinden iki farklı tepki gösteriliyor. Bu iki tepkinin karşıtlığı da aslında temel önermenin nasıl da sorunlu olduğunu gösterir cinsten. Kimi çevrelerce 'gerçek hiphop politik bir şey ve şu an yapılanlar rap falan değil'. Dj Kool Herc (herkesin üzerinde mutabık olduğu) ilk hiphop partilerini verdiği ne kadar politikti?

MEHMET UĞUR KORKMAZ

“ Daha sonradan Yasemin Mori'nin ifade ettiğine göre kendisi Fuat'ı tanımıyordu. Bu şarkıyla haberdar olmuş ve geriye dönük olarak dinleyip beğenmişti. Belli ki o vakitler alternatif müzik endüstrisi Fuat gibi en eski, en meşhur isimden bile bihaberdi. Kaderin cilvesi işte, Kalbüm'ün sonlarına doğru Fuat şöyle diyordu; “Bu sefer kafanı patlatan Eypio'dur.” Yıllar geçti Eypio geleneksel pop'un sınırlarını ve algısını zorlayan bir parçayla ortalığı dağıtıp Türkçe rap'in son istilasını başlatanlardan oldu.”

Ülkede bir hayalet dolaşiyor. Hiphop hayaleti. Kültür endüstrisinin tüm güçleri bu hayaletin peşinde. Kimi olumsuzlama, sahiplenme, pay alma kimi de olumsuzlayarak, görmezden gelerek, yok etme ve pay vermeme derdinde. Entelektüeller, kültür eleştirmenleri, hiphop'ı temsil; politika; beden ve halk edebiyatı gibi kavramlar üzerinden sahiplenip onu bir tür direniş, toplumsal refleks, genç neslin isyanı olarak görme eğiliminde. Bu sahiplenme çabasını birazdan daha detaylı açıklayacak ve eleştireceğim.

Ulus devletinin ulus popu büyük ölçüde direncini yitirmiş, hiphop'a teslim olmuşken Sinan Akçıl gibi 'en yeni' Türkiye'den ekonomik ve sosyal beklentileri olan popçuları, hiphop'ı kriminalize etme; tehlikeli gösterme çabasında. Teslim olanlar kendilerinden daha fazla tıklanan rapçilerden düet alma peşinde. Bu düetlerin onları güncel ve yeni tutacağını sanıyorlar. Bu potansiyeli en erken fark edenlerden Sezen Aksu an itibariyle emekli bir müzisyen sıfatıyla hayatını sürdürüyor. Emre Altuğ? Rafet el Roman? Özgün? Hiphopçuları satın alınca olacak sandılar, peki oldu mu? Şanışer sapasağlam yerinde, Pit10 da keza ama kurumsal popun kurumsal sesleri artık yoklar. Benden duymuş olmayın ama bugünlerde aynı çabayı gösteren Mustafa Sandal, Yasemin Mori gibi isimler için de aynı son geçerli olacak. 2010 sonrası yeri göğü inleyen, (3. Yeniler diye bilinen) yeni nesil Indie müzisyenler bile hiphop şarkılarına nakarat okur, Ezhel över oldularsa, Geceler'in klibi yayınlandığı vakit Ezhel'i özenlilik, silah ve erillik ile yargılayanlar; Ezhel'i sever, 'dost meclislerinde' buluşur olduysa hatta daha da ironik olarak erillik ve silah övgüsünün bol olduğu gangsta rap türünün Türkiye'de en iyilerinden Mode XL'in üyelerinden Veyasin'in yan projesi Hey Douglas produktörlüğünde şarkı yapar olduysa bir durup düşünme vaktidir.

Yasemin Mori Türk alternatif müzik tarihinin belki de en iyi albümünü yaptığı vakit Fuat'ın Kalbüm şarkısında küçük bir eleştiriye hasıl olmuştu.

“Yasemin Mori gibi anlamsız sorular
Sahtedir videonda bacağına sarılan”

Daha sonradan Yasemin Mori'nin ifade ettiğine göre kendisi Fuat'ı tanımıyordu. Bu şarkıyla haberdar olmuş ve geriye dönük olarak dinleyip beğenmişti. Belli ki o vakitler alternatif müzik endüstrisi Fuat gibi en eski, en meşhur isimden bile bihaberdi. Kaderin cilvesi işte, Kalbüm'ün sonlarına doğru Fuat şöyle diyordu; “Bu sefer kafanı patlatan Eypio'dur.” Yıllar geçti Eypio geleneksel pop'un sınırlarını ve algısını zorlayan bir parçayla ortalığı dağıtıp Türkçe rap'in son istilasını başlatanlardan oldu. Kalbüm şarkısı çıktığı vakit Fuat'ı bile

tanımayan Yasemin Mori de dönüp dolaşp Eypio ile düet yapan bir popçu oldu.

Kültür endüstrisinin entelektüel tarafının açmazları ise bana kalırsa çok daha hüznü ve acıklı. Onlar hiphop'tan müjdelenmiş bir müzik gibi bahsediyorlar. Bazı isimler kariyerlerini YouTube kanalına rapçileri çıkararak yeniden inşa edebileceğini düşünüyor. Hâlbuki Mustafa Sandal'dan bir farkı yok, onların da kariyeri benzer bir seyri izleyecek çünkü NTV'nin alternatif televizyon hülyasını kendi kendine kurup yaşattığı vakitlerde; programlarında Sansar Salvo, Patron, Da Poet veya Kayra gibi rapçiler yerine Grup Seksendört'ü ağırlamakla meşgullerdi.

Giriş yazısını Faruk Eczacıbaşı'nın yazdığı ONS dergi aynı sayının ilerleyen sayfalarında Rap-Trap dosyası yaparak konuyu çözeceğini ve ilgi çekebileceğini sanıyor. Büyük ihtimale en çok satan sayıları da bu oldu ama hiphop'u anladıklarını hiç sanmıyorum. Zaten işin üzücü kısmı bütün bu kamuoyu ilgisine ve övgüsüne rağmen herhangi bir eleştirinin yapılamaması. Türlü medyalarda yayınlanan yazıların çok büyük bir kısmı farklı perspektif eksiklikleri ve bilgi hataları ile göze batıyor. Hemen herkes yazılarına kısa bir hiphop tarihçesi ile başlıyor. Filmi hızla bugüne sarıp, ellerinden geldiğince genç jenerasyon hiphopçuları övüyor ya da yeriyorlar. Amerikanın keşfiyle ortaya çıkan merakı, -olumlu/olumsuz- gidermeye çabalayan batılı aydınlar gibiler! Kimi egzotik bir ilgiyle hiphop kültürünü elinden geldiğince içselleştirdiğini düşünerek konuşuyor, kimi merkezi değerlerini yerliler üzerinde test edip sonuçlarını yazıyor. Hiphop'ı devrimci ve isyana dair bir güç olarak görmek yanılığsı da hiphop'ı cinsiyetçi bulma yanılığsı da buradan başlıyor. Belki de yanılığ doğru kelime değil çünkü hiphop eş zamanlı olarak devrimci ve cinsiyetçi. Aslında hiphop büyük oranda lümpen bir sokak kültürü. Arabeskle veya halk müziği ile organik bağları da buradan kuruluyor. Ezhel boşuna demiyor, "Rap'in pavyonunda olurum Çubuklu Yaşar" diye... İşin kısası; halihazırda herhangi bir medyada köşesi, yazısı, ismi, cismi olan kişilerin çok ama çok azı hiphop'ı anlayabilir, anlatabilir durumda. Bu eksikliğı bağırma görevinin bendenize kalması da hiphop kültürünün bir türlü olgunlaşamayan ilişkilerine dair bir sorun, bir gösterge.

Hiphop'ın başına sarılmış en büyük bela da devrimci ve politik olma iddiası... Aynı söylem üzerinden iki farklı tepki gösteriliyor. Bu iki tepkinin karşıtlığı da aslında temel önermenin nasıl da sorunlu olduğunu gösterir cinsten. Kimi çevrelerce 'gerçek hiphop politik bir şey ve şu an yapılanlar rap falan değil'. Dj Kool Herc (herkesin üzerinde mutabık olduğu) ilk hiphop partilerini verdiğinde ne kadar politikti? Nasıl politik olabilirdi diye de sormak lazım çünkü yaptığı

" Hiphop'ı devrimci ve isyana dair bir güç olarak görmek yanılığsı da hiphop'ı cinsiyetçi bulma yanılığsı da buradan başlıyor. Belki de yanılığ doğru kelime değil çünkü hiphop eş zamanlı olarak devrimci ve cinsiyetçi. Aslında hiphop büyük oranda lümpen bir sokak kültürü. Arabeskle veya halk müziği ile organik bağları da buradan kuruluyor. Ezhel boşuna demiyor, "Rap'in pavyonunda olurum Çubuklu Yaşar" diye... "

tek şey soul ve funk şarkıları kendi geliştirdiği tekniklerle çalmaktı. Amacı insanları dans ettirmektir. Hiphop'ın ilk günlerinde söz veya İngilizce ismiyle mc'ing, bugünkü gibi aktif bir araç değildi. Bugün hiphop kültürünün geriye gitmiş dalları graffiti, break dance ve dj'lik, söz söyleme sanatından önce varlardı ve çok daha güçlülerdi. Bugünkü rapçiler politik değil derken kast edilen, liriklerden bağımsız bir politiklik ise bunun nasıl bugünkü rapçilerde bulunmadığı açıklanması gereken bir şey. Yok, liriklerdeki sıradanlık, cinsiyetçi söylem ise ilk rap parçalarda nasıl bir politiklik vardı da bugünkülerde yok onun kanıtlanması gerekir. İlk hiphop hitlerinden Sugarhill Gang – Rappers Delight, bugün yayınlanan herhangi bir pop-rap şarkı kadar bile politik değil.

Hiphop'ın 'aslında' politik olduğu iddiasını inkar etmek, doğrulamak kadar hatalı olur. Hiphop baskılanmış, güvencesiz bırakılmış ve dışlanmış siyah toplulukların kültürüdür. Bireylerin eğlencesi için de, sistem eleştirisi için de ve hatta kendini, ekibini türlü bahanelerle övmesi için de bir araç bir metottur. Koca Amerikan devletini, eyalet ve şehirlerin kültürel farklarını, mesafelerini, sosyal dengelerini düşündüğümüzde tek bir hiphop biçimi veyahut hiphop'ı birkaç sıfatla tanımlamanın imkansızlığı hemen kendini belli ediyor. Hatta bazen aynı şehirdeki yarım saatlik mesafeden bile bambaşka soundlar çıkarabilen genişlikte bir yelpazeden bahsediyoruz. Hal böyleyken suyun ph'ı gibi bir standart olamıyor hiphop'ın politikliği. Zaten bu önerme üzerinden Ben Fero, Eypio gibi çok dinlenen isimleri dışlayan kitlelerin çok azı politik bir rapçiyi tanıyor, dinliyor. Dünya ölçeğinde Vinnie Paz; Türkiye'de k*st, Saian, Boykot, Stabil, Rapzan Belagat gibi isimleri bilenlerin sayısı bir elin parmaklarını geçmiyor.

Aynı önerme üzerinden Gazapizm'i, Ezhel'i övenlerde de benzer bir problem göze batıyor. Eğer "kişisel olan politiktir" önermesi sahipleniliyorsa herhangi bir rapçinin politik olmaması imkansız gibi çünkü hemen hepsi gözlemlerini, başlarına gelenleri anlatmakla meşgul. Ne diyordu Gazapizm -kendini de kast ederek- "iki sokak gezip sonra gözlem yaptık diyenler rapçi oldu başınıza".

Çoğu yazar kendini rapi uzun süredir takip eden biri olarak tanıyıyor ve bu gençlerin nasıl da politik olduklarını nasıl da sisteme çomak soktuklarını ele alıyor. Ama nedense hemen hepsi son 3-4 senelik üretime -onun da aşırı popüler olanlarına- odaklanıyor ve 20 yılı aşan Türkçe hiphop tarihine inanılmaz bir haksızlık ediyor. Amerika kıtasının tarihini beyaz Avrupalıların yazması gibi hip-hop'un tarihini de yabancılar yazıyor. Popüler olan dışında hiçbir hiphop çevresine odaklanılmıyor, geriye dönük bir okuma yapılmıyor. Sanki Hiphop'ı Ezhel bulmuş gibi davranılıyor ki bu hem Ezhel'e hem de diğer tüm rap camiasına büyük bir haksızlık. Durum böyleyken her türlü eleştirinin övgünün güdük kalması da kaçınılmaz oluyor.

Velhasıl kelim hiphop yeni keşfedilmiş bir kıta ve tonlarca altın içeriyor. Kimi altın bulmanın ve piyasada bozmanın derdinde kimi hiçe sayarak geleneksel ekonomisini korumanın... Bu altın çağ ne kadar sürer, hiphop bir daha kabuğuna çekilir mi ya da başka başka türler yeniden ön plana çıkar mı... Tüm bunları zaman gösterecek ama en azından şimdilik söyleyebileceğim biraz daha özen, biraz daha bilgi. Yok olmaz diyorsunuz da hip-hop'ın sadece müzikten ibaret olmadığını hatırlatan, şu sıralar yüksek bütçeli taklitlerini televizyonlarda herkesin izlediği Sıfır Bir dizisinden ölümsüz bir replik geliyor akla:

Sen konuşma Soner!

Türkçe rap, nereden nereye?

Kavgalar hızla büyüyor, diss'ler birbiri ardına geliyor ve giderek şiddetleniyor. Camia, dışarıdan bakmanı korkutacak kadar büyük görünse de içeridekine az gelecek kadar "küçük" aslında: Herkesin birbirini tanıdığı bir ekip bu. Küçüklük sayının azlığından değil, bağlılıktan. Gençler sadece dostlarını değil, düşmanlarını da iyi tanıyor. Arada hedef sapıyor belki ama bu da işin "neşeli" kısmı.

MURAT MERİÇ

Son dönemde bir anda ortaya çıkan, halihazırda süregelen rap savaşları, bu türü yeniden görünür kıldı. Terside söylenebilir: Çok zamandır gündemi işgal eden, hayranlarıyla büyüyen tür görünür kılınca ortalık karıştı. Tartışmanın içeriğine, öncesine ve sonrasına değinmeyeceğim zira dosyada bunun üzerine yazılar var; yazıldı, yazılıyor, yazılacak. Yıllar önce bu sayfalarda rap'in tarihini anlatan bir yazı yazmıştım, bugün onu biraz geliştirme, genişletme niyetindeyim. Eski yazı tedavülde ama bu, onun bir üst versiyonu olarak okunabilir.

Hadise Ezhel'le başladı. En azından, yakın dönemde. "Angaralı bebe", bir süredir dipten derinden gelen fırtınayı yüzeye taşıdı, bir anda tek bir şarkıyla milyonlara ulaştı. "Alo" ile başlayan yükselişi, albümü "Müptezhel" ve "Şehrimin Tadı"ndan "İmkânsız"a ulaşan şarkılarla sürdürdü. Ben Fero'nun (başta "Demet Akalın" olmak üzere) art arda patlattığı "bomba"lar, yakın dönemde ortamı hareketlendirdi. Norm Ender, buna karşı çıktı, camianın deyişle diss attı ve karşılığını aldı. Şu anda kapışma sürüyor. Nereye gittiğini, nasıl ilerleyeceğini ya da sonlanacağını birlikte göreceğiz.

Peki bu tür, ne zaman ve nasıl memlekete girdi? Hepimizin aklına ilk gelen, Cartel. Almanyada yayımlanan, 1995 yılında Türkiye'ye gelen albüm, dönemin en çok dinlenen albümlerinden biriydi. Onunla başladığı söylenen rap tarihi, aslında öncesinde başlıyor. Cartel, bu türü ana artere taşıyan hamle. Böyle değerlendirilebilir.

Türkçe Rap tarihini Almanya üzerinden yazmak şart. Türkiye'deki hareketlilik çok sonrasında. Öncesinde tek tük ve küçük adımlar var ama bunlar, münferit durumlar. Hümeysra'nın 1990 tarihli "Tutkuların İntihar" albümüne adını veren çalışma, memleketin ilk rap şarkılarından biri olarak tarihe çoktan geçti. Aynı yıl yayımlanan MFÖ albümü "Geldiler" in iki "hit" i, "Ali Desidero" ve "Anında Görüntü", iki yıl sonra dinleyici önüne çıkan Barış Manço albümü "Mega Manço" nun "değişik" şarkısı "Ayı", Cem Karaca'nın (hem de memleket gündemine göndermeler yapan) şarkısı "Raptiye Rap Rap", Sertab Erener'in "O Ye" si, Aşkın Nur Yengi'nin "Ayıpsın" ı ilk akla gelen erken dönem çalışmaları. Bu arada taşrada başka türlü bir hareketlilik var ama öncesinde gözümüzü dikmemiz gereken yer, Almanya.

Almanyada doğan, orada büyüyen Türkiyeli işçilerin çocukları, iki kültürden beslenerek oluşturdukları dünyada "yeni" bir şeyler ararken rap'i keşfetti. Kulaklarında, ailenin dinlediği geleneksel müzikler vardı ama yapmak istedikleri, orada duydukları şeylerdi. Bunları harmanladılar, bambaşka bir tarz oluşturdular.

"Almanya'da doğan, orada büyüyen Türkiyeli işçilerin çocukları, iki kültürden beslenerek oluşturdukları dünyada "yeni" bir şeyler ararken rap'i keşfetti. Kulaklarında, ailenin dinlediği geleneksel müzikler vardı ama yapmak istedikleri, orada duydukları şeylerdi. Bunları harmanladılar, bambaşka bir tarz oluşturdular."

“Islamic Force, hip hop denince akla gelen ilk topluluklardan. Kreuzberg’den çıkmış. Beynelmilel bir topluluk ya da kendi deyişleriyle bir ‘team’ yani takım. “Gurbetçi Çocukları”nı bize ulaştıran albüm 1997 tarihli ama öncesi de var... Maxim, Boe-B, DJ Derezon ve DJ Cut’em T, topluluğun kurucuları. 1992 yılında bir maxi-single ile hayranlarına ulaşan topluluk, 1993 yılında bir başka plak yayımladı. Bu plaklarda karşılaştığımız şarkılarda, sözler İngilizce. Ancak Islamic Force, Türkiye’de yapılan müzikten esinlendiği için müziklerini Türkçe popüler şarkılardan alınmış sample’lar üzerine kuruyor ve oriental hip-hop olarak tanımlıyor.”

Türkiye’de “Almancı” olarak anılan, Almanya’da yabancı olarak tanıtılan gurbetçilerin imza attığı bu tür, orada, gözlerin onlara dönmesine sebep. Yeri gelmişken, “Almancı” tanımının bir dönem Türkiye’de dillere pelesenk olduğunu söyleyeyim ancak bu tanımın Almanya’da yaşayanlarca pek hoş karşılanmadığını da sözlerime ekleyeyim. Dikkatleri çeken ilk Türkçe rap şarkılardan biri, tam da bu tanımdan yola çıkıyor: 1997 tarihli Islamic Force plağı “Mesaj”da karşımıza çıkan şarkı, “Gurbetçi Çocukları”. Sözleri, bir kuşağın isyanını anlatan bir manifesto. Aynı zamanda Türkçe rap’in nasıl doğduğunu da bu şarkıdan öğreniyoruz: “Türkiye’de ‘Almancı’ / Almanya’da yabancı / Gurbetçi çocuğuyum ben / ‘Almancı’ diyorlar / Yabancı oluyoruz / Biz perde arkası yolumuzu buluyoruz // Almanya’da yaşıyorum / Çoğu Almanlarda kalp yok bunu biliyorum / Şaşmıyorum dazlaklar içimi kinle doldurdular / Taşıyorum, savaşıyorum / Şiddete değil müziğe başvuruyorum, başlıyorum / Bulaşıyorum bu işe, bu işin içindeyim, uğraşıyorum / Molotof kokteylleri bizimle, yine de size ulaşıyorum / Çünkü sizlere bir orijinal rap’im var / Gurbet denen yer insanlığınıza zarar / U-bahn’da saldırıya uğrayana kadar / Ama iş isten geçtikten sonra isyan neye yarar // Hey hop Hans! / Bize sizin moruklarınız / Ne yalancı, ne yabancı, ne ‘Almancı’ / Sadece gurbetçi çocuklarıyız, evet // Tüm dünyada yaşayan Türk gençliğimiz için yeni bir müzik yolu bulduk / Nelly, Derezon, Yüksel, Hakan’la biz / Yeni bir ‘team’ kurduk / Seviniyoruz ama Almanlara göre vatanlarını pisletiyoruz / İşlerini alıyoruz, ellerini bağlıyoruz / Ummadıklarından, sanmadıklarından daha çok başarıyoruz / Artık zamanı geldi müzikle başkaldırıyoruz / Çünkü hayatına küsmüş Alman ilk kötü lafı bize atar / Hanımına kızan Alman ilk bize çatar / Elinde olsa bizi Türkiye’ye geri satar / Tabi ki bu durumda insan hakları, vatan // Bizim zaman iki kültür arasında geçer / Bizler yurt dışında yaşayan gençler / Bizin zaman vatan özlemiyle geçer / Bizler yurt dışında yaşayan gençler...”

Islamic Force, hip hop denince akla gelen ilk topluluklardan. Kreuzberg’den çıkmış. Beynelmilel bir topluluk ya da kendi deyişleriyle bir ‘team’ yani takım. “Gurbetçi Çocukları”nı bize ulaştıran albüm 1997 tarihli ama öncesi de var... Maxim, Boe-B, DJ Derezon ve DJ Cut’em T, topluluğun kurucuları. 1992 yılında bir maxi-single ile hayranlarına ulaşan topluluk, 1993 yılında bir başka plak yayımladı. Bu plaklarda karşılaştığımız şarkılarda, sözler İngilizce. Ancak Islamic Force, Türkiye’de yapılan müzikten esinlendiği için müziklerini Türkçe popüler şarkılardan alınmış sample’lar üzerine kuruyor ve oriental hip-hop olarak tanımlıyor. Topluluğun kurucusu, Bülent İpek ya da hip-hop camiasında bilinen adıyla Boe-B. Yazık ki çok genç yaşta bir kaza sonucu aramızdan ayrıldı. Yine kurucu üyelerden Maxim de yakın dönemde bir cinayete kurban gitti.

“1991 yılında Kingsize Terror adıyla çalışmalar yapan, içinde sonrasında adını bir başka proje olan Karakan’da duyacağımız Alper Aga’nın da olduğu topluluk, “Bir Yabancı’nın Hayatı” başlıklı şarkının bir bölümünü Türkçe seslendirmiş. Yılar sonra, Karakan bünyesinde bu şarkıyı tamamen Türkçe olarak “Defol Dazlak” adıyla da seslendirdi.”

Adını tarihe deyim yerindeyse altın harflerle yazdıran topluluk, Islamic Force. Başta şarkılarını İngilizce yapıyorlar çünkü öyle öğreniyorlar. Kreuzberg’de, duvarın dibinde ve duvar yıkılmadan önce sokakta gördükleri, Amerikan askerleri. Bu askerler, semtteki diskolara eğlenmeye geliyorlar ve yanlarında o dönem Amerika’da yükselen yeni bir türe ait plakları getiriyorlar. Bu, hip-hop’un Almanya’ya girişine tekabül ediyor. Kreuzbergli gençler, dönemin ‘hit’ şarkılarını bu yolla öğreniyor, gönüllerini hip-hop’a düşürüyor. Başta şarkılarını İngilizce söylüyorlar ama ilerleyen yıllarda bu yetmiyor ve isyanlarını kendi dillerinde haykırmak istiyorlar. Yapıyorlar da... Buna “the next level of oriental hip-hop” diyorlar. Bu arada kurucu üyelerden DJ Cutem T topluluktan ayrılıyor, yerine Kreuzbergli bir genç, Killa Hakan geliyor. Hakan, Kreuzberg sokaklarında dolanan, dazlaklara karşı savaşıyor ve 36 Boys olarak anılan çetenin üyelerinden. Boe-B ile tanışması, hayatında bir dönüm noktası. Islamic Force’ta başlayan serüven, topluluğun dağılmasından sonra solo olarak devam ediyor ve Killa Hakan, döneminin en önemli rap sanatçılarından biri olarak tarihe yazılıyor.

Türkçe rap’in öncüsü Boe-B belki ama kayıt altına alınan ilk Türkçe sözlü rap şarkısı Islamic Force’a ait değil. Hatta Islamic Force kayıtlarının çok geç döneme ait olduğunu söyleyebiliriz. Öncesinde konserlerde seslendiriyorlar ama plak olarak yayımlanması, pek çok Türkçe kayıttan sonra... 1991 yılında Kingsize Terror adıyla çalışmalar yapan, içinde sonrasında adını bir başka proje olan Karakan’da duyacağımız Alper Aga’nın da olduğu topluluk, “Bir Yabancı’nın Hayatı” başlıklı şarkının bir bölümünü Türkçe seslendirmiş. Yılar sonra, Karakan bünyesinde bu şarkıyı tamamen Türkçe olarak “Defol Dazlak” adıyla da seslendirdi.

Türkçe rap’in tarihinden söz ederken ıskalamamız gereken bir başka şarkı, 1994 yılında yayımlanan “Alles Frisch” başlıklı toplama albümde karşımıza çıkan Fresh Familee şarkısı “Tabiat”. Bu da, tamamı Türkçe seslendirilmiş ilk kayıt olma özelliğini taşıyor.

Cartel, bu şarkılardan sonra ortaya çıkan bir proje. Alper Aga’nın Kabus Kerim’le birlikte Nürnberg’de kurduğu Karakan, Berlinli rapçi Erci-E ve Kiel’den Da Crime Posse ya da Türkçe adıyla söylersek Cinai Şebeke yan yana gelmişler, Cartel’i oluşturmuşlar. O dönemde yükselen yabancı düşmanlığına karşı oluşturulmuş bir ses, bir nefes, bir toplu başkaldırı projesi. Yankısı Türkiye’de de duyulan güçlü bir ses. Başta bu albüm kimilerince “milliyetçi” bulundu, memlekette kimi tepkiler yükseldi ama Türkiye, Türkçe sözlü rap’le Cartel albümü sayesinde tanıştı.

Bu arada memlekette farklı sesler yükseliyordu elbette: Gemlik ve Bursa civarından yükselen bu sesler Kadıköy'dekilerle birleşti, Hedef 12'nin sesi Ceza'ninkine karıştı ve Cartel albümünün ilgi görmesi üzerine bu tür bir anda görünür oldu. Baktığımızda, bu camia bir hayli kalabalık. Sagopa Kajmer'den Ayben'e, Pit10'dan Sansar Salvo'ya, Gazapizm'den EyPiO'ya, Mode XL'den Ezhel'e pek çok isim sayabiliriz. Almanya'dan gelen Aziza A. ve Sultana, yine Almanya kökenli Fresh B. ve Fuat, İzmirli Kara Öfke, Samsunlu Silahsız Kuvvet, Ankaralı Frekans, Kürtçe hip-hop yaparak sınırları altüst eden KWB (Kanacks with Brain) bu bahiste ıskalanmaması gerekenler... Türkiye'de yayımlanan "Organize Oluyoruz" başlıklı albüm serisi ve ilk derlemelerden biri olan "Yeraltı Operasyonu", pek çok ismin duyulmasını sağlayan önemli adımlar. Bununla kalmadı, art arda düzenlenen festivaller ve konserler, rap camiasını mutlu etti; yer altında yapılan küçük buluşmalar büyük salonlara taşındı.

Bu durum, 2000'li yıllar boyunca sürececek bir tartışmayı da ateşledi: Rock mu, rap mi? Kıran kırana geçen, safların hem de statüyü belirlediği bir tartışmaydı bu. Kendi adıma o dönem rock cephesinde olduğumu rahatlıkla söyleyebilirim ama arkadaşlarımın yaptığı gibi diğer tarafa kulağımı kapatmamıştım. İyi çocukların rock dinlediğine dair yanlış bir inanış vardı. Rap "kirli"ydi: Annelerimizin "onlarla arkadaşlık yapma" dediği çocuklar tarafından yapılıyordu ya da öyle görünüyordu. Türkçe pop henüz patlamıştı ve rap, oradan beslenerek ilerliyordu. Tartışmalar işe yaramadı ya da rap'i yaralamadı. Kulvar hızla büyüdü, rap tali yoldan ana yola çıktı. Yazının girişinde andığım kimi şarkılar, bu dönemin ürünleri.

“Diğer yandan ayrılıklar da şiddetli oluyor: Kavgalar hızla büyüyor, diss’ler birbiri ardına geliyor ve giderek şiddetleniyor. Camia, dışarıdan bakanı korkutacak kadar büyük görünse de içeridekine az gelecek kadar “küçük” aslında: Herkesin birbirini tanıdığı bir ekip bu. Küçüklük sayının azlığından değil, bağlılıktan. Gençler sadece dostlarını değil, düşmanlarını da iyi tanıyor. Arada hedef sapıyor belki ama bu da işin “neşeli” kısmı.”

Bir de aşırı erken dönemde ortaya çıkmış bir çalışma var: Bir dönemin çocuk yıldızı olarak dikkatleri üzerine çeken Parla Şenol’un “Dam Üstünde Saksığan” başlıklı şarkısı... Şenol, 1974 tarihli bu plakta tekerlemeli bir şarkı yapmaya çalışmış ama belki de bilmeden bir rap şarkısına imza atmış. Sözleri okumaya çalıştığınızda bile ritmi yakalıyorsunuz: “Anlatırsam ayılırsın gıdıklarsam bayılırsın / Bu karışık saçma sapan masalı / Düşünürsen kaçırırsın sağa sola dağılırsın / Çıldırıp yolarsın saçı sakalı // Dam üstünde saksığan / Vur beline kazmayla / Dert bitmiyor saymayla / Hayat bir yalan // İki kel kör kürkü yırtık hem de bitli kirli kirpi / Şu karşiki dağa gelmiş oturmuş // Bir gün gelmiş erkek kirpi aşkını söylemiş / Bırak artık şu kibiri evlenelim herkes gibi / Al şu yırtık kirli kürkü tak parmağa şu yüzüğü // Dişi kel kör kürkü yırtık kirli kirpinin kürkünü / Erkek kirpinin kürküne yamasak / Erkek kel kör kürkü yırtık kirli kirpinin kürkünü / Dişi kirpinin kürküyle kaplasak...”

Parla Şenol şarkısının tarihi, 1974. Rap’in ortaya çıkışı, bundan birkaç yıl sonra. Türkiye’ye girişi, ‘90’lı yılların ikinci yarısı. “Kenardan” başlayan hareket, bu dönemin işi. Cartel, Almanya üzerinden gelirken, Hedef 12, Gemlik’ten yola çıktı. Sonraki adım Ozzy ve Maho B. imzalı Rapor 2. Ada, Zihni, Hammer gibi şirketlerin birbiri ardına yayımladığı albümler, ‘90’lı yılların ikinci yarısından itibaren ortalığı şenlendiren çalışmalar.

2000’li yılların başına geldiğimizde rap camiasında yayımlanan albüm sayısı, 100’e ulaşıyor. Sonrasında Nefret, Ceza, Sagopa Kajmer, Kolera gibi “yıldız”ların ortaya çıkışıyla ivme arttı, albüm sayısı katlandı. Sonrası, bilinen tarih. Bu noktada, “Yeraltı Operasyonu” başlıklı toplamayı ve Kod Müzik tarafından yapılan, yakın dönemde yeniden ortalığa çıkması planlanan “Aksi İstikamet”i unutmamak gerek.

Önceki yazıyı şu paragrafla bitirmiştim: Rap, derdi olan bir tür. Dertlerini en samimi şekliyle ifade eden bu çocuklara kulaklarınızı tıkamayın. Dinlemeye başladığınızda, bambaşka bir dünyanın kapıları bir anda önünüze açılacak. Sonrası size kalmış. Yazıyı güncellerken şu cümleyi ekleyeyim: Rap camiası, birbirine kenetlenmiş durumda. “Birlik”, rock ve diğer türlerde yaşananları baz aldığımızda, daha sağlam. Belli plak şirketlerinin çatısı altında toplanıyor olmaları bunu kolaylaştırıyor ve hızla organize olabiliyorlar. Diğer yandan ayrılıklar da şiddetli oluyor: Kavgalar hızla büyüyor, diss’ler birbiri ardına geliyor ve giderek şiddetleniyor. Camia, dışarıdan bakanı korkutacak kadar büyük görünse de içeridekine az gelecek kadar “küçük” aslında: Herkesin birbirini tanıdığı bir ekip bu. Küçüklük sayının azlığından değil, bağlılıktan. Gençler sadece dostlarını değil, düşmanlarını da iyi tanıyor. Arada hedef sapıyor belki ama bu da işin “neşeli” kısmı.

Geceler geceler, istemem yarın olsun

Cumartesi Anneleri, Çorlu Tren Katliamı'nda ölenlerin yakınları, evlatlarının yaşama haklarını dahi savunamaz haldeyken bu zamanı yakalama hadisesine gereksiz anlamlar yüklediğim doğrudur. Ezhel'in sözleriyle ifade edeceksek "Geceler geceler, istemem yarın olsun", aynen 'istemiyorlar' ki yarınımız olsun..."

AZMİ KARAVELİ

" Bu dijitalize işlerin hiçbiri "zararlı" değil ama Ezhel tukaka...Demek zarar ziyan hiyerarşisinde nitelik de öne çıkıyor. Çizdikleri makbul kültürel ortamın sınırları içinde örneğin "tiktok"a yer var ama Wikipedia'ya yok...Bu dünyayı geleneksel hukuk normlarıyla ve kalıplaşmış kodlarla okursanız sonuç da doğal olarak yasaklara yönelmek oluyor işte."

Şarkılarında uyuşturucuyu özendirdiği suçlamasıyla 1 yıl hapis cezası alan ve cezası 5 yıl süreyle ertelenen rapçi Ezhel, geçtiğimiz hafta İzmir konseri sonrası havalimanında yaka paça ifadeye götürüldü, sonra serbest bırakıldı. Bu haber; yıllardır bize zikredilen ve yavaş yavaş sonuna geldiğimiz emarelerinin oluşmaya başladığı "Yeni Türkiye" kavramının "yeni"siyle dünyanın yenilikten ne anladığı arasındaki uçurumun daha da açıldığını gösteriyor.

Dünyanın en çok sosyal medya kullanan ülkeleri arasında yer alsada Wikipedia'nın yasaklı olduğu bir Türkiye bu. Porno yasaklarını dile getirmek sizi damardan "pornocu" yaptığı için ondan bahsetmek kimsenin harcı değil zaten, o nedenle geçelim orayı... Bir videosu YouTube'da 66 milyon kişi tarafından izlenen Ezhel'in mevcut iktidar tarafından neden makbul görünmediğini sadece uyuşturucu üzerinden okumak yetersiz kalır. Mesele uyuşturucu olsaydı, misal Netflix'teki dizileri en başta yasaklamaları gerekmez miydi? Neyse bu konuda ahlak zabıtalara spoiler vermiş gibi olmayayım da aman...

Beğenelim beğenmeyelim, dünyamız gibi Türkiye de "YouTube kültürü" altında. Buna bir de Türkiye'nin özgül koşulları eklenince kısa yoldan parayı götürme telaşı içindeki bir sürü yeni "showbiz" (şov dünyası) genci de hayatımıza bir anda girdi. Enes Batur'undan Cumali Ceber'ine, Orkut Işıtman'dan sayısız Play Station/oyun kanalına kadar birçok genç bize yeni bir "kültür"ü enjekte ediyorlar. Popüler olur olmaz da malı daha çok götürmek için hemen popcorn tadında uzun metrajlı filmlere yöneliyorlar. Bunu yaparken hepi topu 11 yıllık Facebook'un zamanının geçtiğini iddia ediyorlar, ki haklılar...Her şey eskiyor, tüketim toplumu kavramının da hızla tüketildiği bir süreçten geçiyoruz. Misal, 6 saniyelik vine'larımızı hatırlayan var mı?

Bu dijitalize işlerin hiçbiri "zararlı" değil ama Ezhel tukaka...Demek zarar ziyan hiyerarşisinde nitelik de öne çıkıyor. Çizdikleri makbul kültürel ortamın sınırları içinde örneğin "tiktok"a yer var ama Wikipedia'ya yok...Bu dünyayı geleneksel hukuk normlarıyla ve kalıplaşmış kodlarla okursanız sonuç da doğal olarak yasaklara yönelmek oluyor işte.

Sıklıkla çevremizde şu diyaloglara şahitlik ediyoruz: "Berke bırak artık şu tableti de biraz kitap oku." Lakin tahmin etmesi zor değil, Berke de kendi çocuğuna "Berkecan, bırak artık hologramla oynamayı da tabletinle oyna" diyecek. Berkecan da çocuğunu muhtemelen, "Bırak artık şu başka ortamlara ışınlanmayı da hologramınla oyna" diye azarlayacak. Hayatın akışı artık bu yönde, bunu bir realite olarak kabul etmemiz gerek, "Hayır hayır olamaz" demek hepimizin hakkı elbette, lakin iletişim kodlarının artık böyle şekilleneceğini hepimizin

ve tabi iktidar odaklarının görmesi gerekiyor.

Çocukları ya da torunları “progressive rock ya da iyi müzik dinlemiyorlar” diye üzülen eski kuşak aileler, yeni isyan dili rap kültürünün yeni kuşakla bağını anlamakta zorluk çekiyor olabilir. Soru basit aslında, zamanımızı simgeleyen iki sembolün, Wikipedia ve Ezhel’in aynı anda zararlı olarak değerlendirilmesi tesadüf olabilir mi? Yeni popüler kültürün nitelikli ve önemli öğeleriyle egemenlerin bir derdi var. Acun’un iş adamı olduğu, tarihi entrika dizilerinin zirve yaptığı, iktidarın kendine eklenmiş sanatçılarla sürekli şov yaptığı bir ortamda alternatif üretimler ya da isimler yasaklılar listesine giriyor. Bu anlamda tüm Türkiye’ye yeni ve farklı bir dil sunan Selahattin Demirtaş’ın hâlâ cezaevinde olması da aynı yasakçı zihniyetin analog dünyadaki yansıması aslında. Zaten hegamonik yapılar analog/dijital dinlemeden 360 derece sarıyor etrafımızı.

Ezhel’e dönersek, gerek müzikal altyapısı gerekse sözleriyle yeni ve çok sert şeyler söylüyor bizlere. Ezhel sıklıkla “uyuşturucuyu teşvik” suçundan yargılanıyor. Muhtemelen bu hukuk düzeni Amerika’da olsa rap diye bir tarz olmazdı. Mesele “ama”lı cümleler kurmadan, “bu müzik ve sözler tehlikeli”, “ama porno aslında sömürü”, “terörist siteler elbette yasaklanmalı”, “sosyal medya gençliği bozuyor”, “Wikipedia da şu maddede hakarete bulundu” falan demeden yaşadığımız kültürel atmosferde gençlerin ve yetişkinlerin her zamankinden çok daha fazla özgürlük istediğini kabul etmemizde, kabul etmemizde. Bu durumun iyiye mi kötüye mi evrileceğinin bilinmezliği noktasında tartışmaya girmeden, zamanın ruhunu anlamayan iktidarların, dünyadaki kültürel paradigmayı asla yakalayamayacağı bir gerçek. Cumartesi Anneleri, Çorlu Tren Katliamı’nda ölenlerin yakınları, evlatlarının yaşama haklarını dahi savunamaz haldeyken bu zamanı yakalama hadisesine gereksiz anlamlar yüklediğim doğrudur. Ezhel’in sözleriyle ifade edeceksek “Geceler geceler, istemem yarın olsun, aynen ‘istemiyorlar’ ki yarınımız olsun...” Her Şey Güzel Olacak” tamam ama bizi yönetenlerin 90’lara çivi çakması da hazin bir realite olarak karşımızda. Başka deyişle “Gök yere düştü, sıyrıldı sıtkı fena, fena pek, hem aşk hem lanet” günlerden geçiyoruz.

Dünyada üretim ve tüketim dinamikleri hızla değişirken, “Uber yasadışıydı” gibi sözde hukuki söylemlerle, değişen parametreleri kavrayamamış, yasakçı, her türlü alternatif söylemi tukaka olarak nitelendiren bu milliyetçi muhafazakar cephe, milli uçak ya da uzay mekiği yapsa ne olur, yapmasa ne olur?

“Dünyada üretim ve tüketim dinamikleri hızla değişirken, “Uber yasadışıydı” gibi sözde hukuki söylemlerle, değişen parametreleri kavrayamamış, yasakçı, her türlü alternatif söylemi tukaka olarak nitelendiren bu milliyetçi muhafazakar cephe, milli uçak ya da uzay mekiği yapsa ne olur, yapmasa ne olur?”

Chris Paul'la sakal gibi: Türkçe rap'in yeni sözleri ve ifade özgürlüğü

Kanundan yola çıkarak Türkçe Rap icracılarının bu suçu işlemeleri için 'alenen özendirme niteliğinde yayın yapmaları' gerekmektedir. Sanatçı canlı yayınlanan bir televizyon programında açıkça "Programın sonuna gelmişken, buradan tüm genç dinleyicileri uyuşturucu madde kullanmaya davet ediyorum" gibi korkunç bir çıkışta bulunmadıkça, TCK m. 190/2'de hükmolunan suçun oluşmayacağı açıktır ve Türkçe Rap'in sözlerindeki değişim yargı merciinin değil, dinleyici tartışmalarının konusu olarak kalmalıdır.

UTKU CAN AKYOL

Kimi dinleyiciye göre Cartel'le hayatımıza giren, Ceza ve Sagopa Kajmer'in atışmalarıyla olgunlaşan ve bugün, Ezhel, Khontkar, Contra, Anıl Piyancı, Gazapizm, Şehinşah ve son olarak Ben Fero gibi isimlerle ile popüler müziğin zirvesine oturan; gerek sözü gerekse açılan davalarla gündemi meşgul eden Türkçe sözlü rap müziğin hikâyesi nasıl başladı? (2018 yılında zirveye oturan Türkçe Rap parçaları)

Alpertunga Köksal, bilinen adıyla Alper Ağa (Kerim Yüzer'le birlikte Karakan'ı oluşturdular.) 1989 yılında kaydettiği "Bir Yabancı'nın Hayatı" isimli şarkıyı 1991 yılında "Kingsize Terror – The Word Is Subversion" albümünde yayınladı. Böylelikle resmi olarak kabul gören ilk Türkçe rap şarkısını yapan kişi oldu. (Elbette öncesinde her şey gaz ve toz bulutundan ibaret değildi, Rap'in Amerika'daki evrimi için)

1995'te ise Karakan, Cinai Şebeke isimli rap grupları Erci E ile birleşerek Cartel'i kurdular. İlk albümleriyle büyük başarıya ulaşan Cartel, kısa zamanda Avrupada medyanın dikkatini çekti ve hatta MTV'de röportajları yayımlandı. Ardından Türkiye'ye gelerek radyo ve televizyonlarda boy göstermeye başladılar. Cartel'i Almanyada kurulan Islamic Force (Boe-B, Maxim ve en bilinen üyelerden olarak Killa Hakan) ve Bursa'da kurulan Barikat takip etti. Böylece, gurbetçi çocuklarının başlattığı Türkçe Rap'in hikâyesi, Almanya ve Türkiye ayağı olmak üzere başlamış oldu.

1980'de başlayan ekonomik bunalım Almanya'da yabancı düşmanlığını artırmış, 1989'da yıkılan duvarla Doğu Almanya'dan gelenler faşist hareketi güçlendirmeye başlamıştı. 1990'larda Neo-Naziler tarafından açıkça hedef gösterilen ve birçok kez öldürülen Türk göçmenler kendi arasında birleşme eğilimi gösteriyorlardı.

(Al Jazeera'nın 36 Boys Belgeseli)

Cartel'in çıkış parçasından "Elini vicdanını koyup da söyle/ Bu hayat ne kadar sürecek böyle", "Her gün savaş, caddeler kan", "Almanya'nın caddelerinden al sana haber/ Durum beter bak Cartel'e saygı göster" ve "Konuşma söyle de susma da sen de/ Problemin çözümü bizde ve bende/ Yabancı'nın diye seni ezemesinler/ Cartel Almanya'nın üç köşesinde" gibi sözlere belki şimdiki genç dinleyiciler burun kıvrırsa da bu büyümlü sözler Almanya'da yaşayan o nesil için Neo-Nazi ırkçılığına karşı açık bir birleşme çağrısıydı.

TÜRKÇE RAP'İN SÖYLEDİKLERİNDEN ALINTILAR

"Uyuşturucu uyuşturdu, sessiz susturdu./ Herkes kendi der-

" Cartel'in çıkış parçasından
"Elini vicdanını koyup da
söyle/ Bu hayat ne kadar
sürecek böyle", "Her gün
savaş, caddeler kan",
"Almanya'nın caddelerinden
al sana haber/ Durum
beter bak Cartel'e saygı
göster" ve "Konuşma
söyle de susma da sen de/
Problemin çözümü bizde
ve bende/ Yabancı'nın diye
seni ezemesinler/ Cartel
Almanya'nın üç köşesinde"
gibi sözlere belki şimdiki
genç dinleyiciler burun
kıvrırsa da bu büyümlü sözler
Almanya'da yaşayan o nesil
için Neo-Nazi ırkçılığına
karşı açık bir birleşme
çağrısıydı."

dinde, aileler kan kustu.” Killa Hakan, Fuat Ergin, Ayaz Kaplı, Kırdı Hevesler, Killa Hakan’ın seslendirdiği sözler, 2003.

“Kanadımı kırdılar uçamadım anne/ savaşa soktular koştur-
dum/ kalbini açamayan herkesin aklına eğriyi doğruyu ben
soktum” Ceza, Med-Cezir, 2005.

“Mahallem gecekondtu, duvarlar delik deşik/ Dert, çile, keder,
dokur benle mekik/ Mutluluk toparlandı, villalara çekik” Eko
Fresh, Ceza, Yener, Killa Hakan, Ayaz Kaplı; Ghetto, Yener
Çevik’in seslendirdiği sözler, 2006.

“İncecik ip üzerine koca ayaklar bindi, nefsim içine sindi./
Kırpıklarım titremekte korkularımdan, düşersem yanarım.”
Sagopa Kajmer, Düşersem Yanarım, 2008.

“Zincirler kalın, köpekler hazır/ Piyasayı git kan içine batır/
Gönlünün kahrını çekmesi acır/ Bu yalan dünyada kalır mı
hatır?” Killa Hakan, Fuat, Massaka, Ayaz Kaplı, Nedir Dos-
tum, Massaka’nın seslendirdiği sözler, 2012.

“Atılan ağlarla toplanan kafirler helak,/ Ruh ırmağı aşılır ve
bütün kalelere zapt./ Çembere alınmıştır kanla ödetilecek/
Aznavurun gırtlığında bu kılıçlar güçlenecek.” Ceza, Massa-
ka, Fuchs, Soğuk Mevsim, Fuchs’un seslendirdiği sözler, 2012.

“Benim caddem, mahallem barut; saçı gözü karalım/ Baş
belalı, yumrukları bandajla sarılı yaralım, üzgün/ Dur iki
dak’ka soluklan şurada, yaralını saralım düzgün, uf!/ Gene-
levi kerhanenin, Almanca adı var Puff!” Killa Hakan, Bakışır
Gözler, 2014.

“Ben homofobiğim sanırım hâkim bey?/ ...Rap’ten daha
tehlikeli halk müziği/ Çünkü “yatırdım, yatırdım çam dibine,
batırdım batırdım tam dibine” /Kimse de demiyo’ ki bu de ne
lan i***?” Contra, Tehlikeli, 2015.

“Artık gerçeğin farkında herkes, kimse doymuyo’ yerken/ Ha-
yat en psycho mektep, yanacak kafan gençken/ Olacaklar hep
elzem depresyon gettoya kısmet/ ve de kaygıya saplanmış her
kesimi zorlayan üstelik yaşama sevincine el koyan denge...”
Gazapizm, Heyecanı Yok, 2017.

“Ankara ayazı ruhumu keser/ Bi’ cebimde yok kapital/ Bi’
cebimde kenevir tohumu/ Ayrancı, Cebeci, Kennedy Yokuşu/
Kaybettim gene şu yolumu/ Kafam t**** gibi, karnımız aç!/
N’apsak şimdi? Süper marketten çalsak bi’ şey/ Sosis ve sa-
lam! Yerim kafam düşer ot ister canım Polisten kaçın! Rap’in
pavyonuna olurum Çubuklu Yaşar/ Manita tutulur bana, onu
da öpemem lüzumsuz kaçır...” Ezhel, Şehrimin Tadı, 2017.

“Yeşili bol, hazırla otu, üst düzey prensiplerimin sonu/ Modern Thug nesil sökül hadi kulak tünel şoku/ Yok para sana **** ye hadi, hokus pokus!/ Zor **** tabi almak boru.” Khontkar, Meth; Para Vermem, 2018.

“Sen bana sormadan burada ne b** yiyo’n lan?/ Sormadan düştün, şimdi çıkamıyo’n da/ Sormadan kendini ilan ettin kral, lan!/ Sokak, soru olmaz alır canını bi’ anda (brr)/ Dağlır suratın bi’ anda, cesedin kalıyo’ bi’ yanda/ Yavaşça geçiyö’ siyahtan, beyaza ruhunu çıkarır sigara!” Khontkar, Kime Ne, 2018.

“Buzlarımı eritir/ Rap’in dirisi, irisi/ İkimiz en iyi bitirim/ Chris Paul’la sakal gibi çok roket bi’ ikili/ Özdereden Dikili sound check, bir-iki, bir-iki”

“Beyaz anneannem gibidir/ O da benle hemfikir/ Barfiks s**e çekilir! (S**!)” Ben Fero, Mahallemiz Esmer, 2018.

“Çığır bi’ türkü derdo/ Üşüyen manitaya ver mont!/ Ben kutup ayısı, sen fok/ Ben bi’ çıkardım sen şok!” Ben Fero, Kimlerdensin, 2018.

“Dedirtmeden bırakırım Kel Fero bunadı!” Ben Fero, 3 2 1, 2018.

“Çek bi’ duman bana dön bunu her tadan aklını kaybedecek/ Harmanım, içmedim on gündür bu durum beni mahvedecek/ Senin her türün ayrı bir zevk, Mary Jane, Mary Jane, Mary Jane/ Seni istiyorum yanımda her gün, bu durum beni mahvedecek” Burry Soprano, Khontkar; Mary Jane, Burry Soprano’nun seslendirdiği sözler, 2018.

“Yanımda gezdiririm onu kesin/ Derin derin derin mevzular açtırır bana yeşil (Kes)/ Mary Mary Mary, o benimle yatar her gün çünkü eşim! (Wifey!)/ Böyle bi’ s***** yoksa, üzgünüm çünkü o bambaşka bi’şey” Burry Soprano, Khontkar, Mary Jane, Khontkar’ın seslendirdiği sözler, 2018.

“Beni yaralayamaz/ Hakkımda atılan iddialar/ Israrla sadık kal yapılan plana/ Hayallerin varsa satın al takılma fiyata / Marka marka peşinde yüzlerce pirana” Şehinşah, Pirana, 2019.

“Hava kapalı/ ama akalım/ tabi radyomuzda yine Demet Akalın/ bi’ kez olsun bizi çalmanın adamım!” Ben Fero, Demet Akalın, 2019.

Elbette bu alıntıları yaparken, Türkiye’de edebiyattan başlayarak sanatın her alanına yayılan uyuşturucu meselesinin sosyolojik kısmına hiç girmeden, dünyadaki örneklerin

bizimkilere göre, misal; Tupac'ın rakiplerine dakikalarca küfrettiği şarkı sözlerinden çok daha naif bulduğumu belirtmek isterim. Türkçe Rap'teki cinsiyetçi ifadeler ise nedense pek bir kimsenin kulağını tırmalamıyor gibi. (Kanadalı komedyen Jon Lajoie'nin 'Seksist değilim, çünkü bu bir rap şarkısı' sözlerini içeren Show Me Your Genitals hicvi)

UYUŞTURUCU VEYA UYARICI MADDE

KULLANILMASINI KOLAYLAŞTIRMA SUÇU

Nihayet, Pucca'nın aldığı cezaya gözyaşlarıyla sitem ettiği videoyla bir kez daha gündeme gelen TCK m. 190'da hükümlenen "Uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanılmasını kolaylaştırma" başlıklı suça gelecek olunursa;

Kanun maddesinin ilk bendi; uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanılmasını kolaylaştırmanın suç teşkil ettiği fiilleri üç bentle sıralamış; buna göre "... a) Özel yer, donanım veya malzeme sağlayan, b) Kullananların yakalanmalarını zorlaştıracak önlemler alan, c) Kullanma yöntemleri konusunda başkalarına bilgi veren, Kişi, "beş yıldan on" yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır." Hükmolunmuştur.

Kanun maddesinin çok sayıda Türkçe Rapçinin başını ağrıtan ikinci bendi ise "Uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanılmasını alenen özendiren veya bu nitelikte yayın yapan kişi, (Değişik ibare: 6545 – 18.6.2014 / m.67) "beş yıldan on" yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır." hükmolunmuştur.

Buna göre suçun oluşması için iki kriter mevcuttur; “alenen özendirme” veya “bu nitelikta yayın yapma”.

Kanun maddesinin lafzından yola çıkarak Türkçe Rap icracılarının bu suçu işlemeleri için “alenen özendirme niteliğinde yayın yapmaları” gerekmektedir.

Buradan yola çıkarak; “Esrar’ın da etkisiyle ışık daha parlak/ Çekilir nefesler/ karanlıkta yolum yönüm yıldızlar ve sesler” cümlesinin sanatçının cezalandırılması için yeterli olmadığı kanaatindeyim. Kaldı ki sorulması gereken bir soru da ‘Sanatçının eserinde bahsettikleri, kendi kişiliğini mi, yoksa hayali bir karakterin davranış ve sözlerini mi oluşturmaktadır?’ olmalı. Yine bir hukukçu olarak bu satırları yazmayı abeste iştiğal bulmakla, böyle yorumlanacak olursa her gün bir yenisini izlediğimiz mafya dizileri her yeni bölümlerinde ‘Suçu ve Suçluyu Övme’ suçunu oluşturmayacak mıdır?

Kısaca, sanatçı canlı yayınlanan bir televizyon programında açıkça “Programın sonuna gelmişken, buradan tüm genç dinleyicileri uyuşturucu madde kullanmaya davet ediyorum” gibi korkunç bir çıkışta bulunmadıkça, TCK m. 190/2’de hükümlenen suçun oluşmayacağı açıktır ve Türkçe Rap’in sözlerindeki değişim yargı merciinin değil, dinleyici tartışmalarının konusu olarak kalmalıdır.

NORM ENDER’İN GELİYORUM DİYEN DISS’İ

...ve elbette en güncel gelişme olarak Norm Ender’in Ezhel, Ben Fero, Khontkar ve Burry Soprano gibi yükselişteki isimlere ağır eleştiriler içeren ‘Mekânın Sahibi’ teklisinden söz etmeden olmaz. Özellikle Norm Ender’in, bir deyişle eski usül teknikle hazırladığı parçanın YouTube’da Ezhel’in (Mekânın Sahibi’nden bir gün sonra yayınlanan) “Lolo”sunu geride bırakması beklenmedik bir gelişmeydi.

Son olarak, değişen Türkçe Rap’in Ceza Mahkemesi hakimleri tarafından değil, Norm Ender tarafından yargılanması bittabi... futbol takımlarının maçlarından sonra birbirimize küfretmek yerine, iki rapçinin atışmasıyla ilgili espriler yapmak gibi... daha eğlenceli.

“ Son olarak, değişen Türkçe Rap’in Ceza Mahkemesi hakimleri tarafından değil, Norm Ender tarafından yargılanması bittabi... futbol takımlarının maçlarından sonra birbirimize küfretmek yerine, iki rapçinin atışmasıyla ilgili espriler yapmak gibi... daha eğlenceli.”

Saian Sakulta Salkım: Rap müziğinin içi boşaldı

Edebiyattan aldıkları, protest tarzı ve politik taşlamalarıyla diğer sanatçılara göre daha farklı bir tarzı olan, sahne adıyla Saian Sakulta Salkım 1994 yılında rap müzik ile tanıştı. "Rap'te lirik her şeyden önce gelir" diyen Saian ile yeni dalga rap müziği, edebiyatı ve müziğini konuştuk.

DENİZ DURUKAN

" Bir merkez-çevre ayrımı yapamam ama ben bu hareketin bir istençle ya da bir bilinçle ortaya çıktığını düşünmüyorum, öyle bir durum da yok zaten. Keşke olsaydı ama bir kitlenin temsili falan değil bu. Şu halde, bu yaklaşım biraz romantik kalıyor. Rap'in buralara gelmesi konusunda irdelenmesi gereken birçok etken var aslında; dünyadaki müziğin evrimi, tüketim toplumunun dayatmaları, her şeyin ama her şeyin bir endüstri nesnesi haline gelmeye/getirilmeye başlanması, toplumlardaki ahlaksal çöküntü ve beraberinde gelen kültürel çöküntü..."

Sahne adıyla Saian Sakulta Salkım, gerçek adı Güney Erkurt. 2003 yılında ilk amatör kayıtlarını yapan Saian'ın çok sayıda şarkıda imzası, birçok rap müzisyeniyle ortak çalışması, düetleri, single'ları ve albümleri var. Diskografisinde; Karacalıyla yaptığı Battle Royal (2009), Dilimizi Biliyor (2010), Başıbozuk- 1 (2012), Başıbozuk-2 (2013), Otonom Piyade: Hal ve Gidiş Sıfır (2017), Berhava (2019) gibi albümleri var. Türkçe rap müzikte önemli bir isim o. Rap müziğin muhalif damarının en önemli temsilcisi diyebiliriz. Toplumsal meseleler, sınıfsal eşitsizlik, adalet onun şarkılarının ana meselelerinden. Hem liriklerinde hem de şarkılarının altyapısında çok titiz. Estetik kaygıya önem veriyor, sözlerini de, şarkılarının altyapılarını da bu estetik kaygıyla ele alıyor. Liriklerindeki metaforlar, ironik bir anlatımla birleşiyor. İyi bir edebiyat ve şiir okuru olması bu birikimin şarkılara yansımalarına da neden oluyor. O halde ona, söz ustasına kulak verelim...

Rap müzikte büyük bir yükseliş var. Bunu bekliyor muydun ve bu yükselişi neye bağlıyorsun?

Bu kaçınılmazdı, kendi içimizdeki temenniler de bu yöndeydi. Zaten daha önce de birkaç sıçrama olmuş, yani yeraltı fokurdamaya başlamıştı. Bunu benim de istediğim anlamı çıkmasın. Ben nehrin öteki tarafındayım.

'RAP MÜZİĞİN İÇİ BOŞALDI, ETİKETLENDİ, GÜZEL JELATİNLERE SARILARAK ÇOK SATAN BİR ÜRÜN HALİNE GELDİ'

Yeni dalgayla rap müzik daha geniş bir kitlenin ilgisini çekti. Üstelik yeraltından yükseldi. Bu anlamda rap müzik farklı bir damarın veya kitlenin temsilci olarak da görülüyor mu? Ya da şöyle söyleyeyim; bu, merkezin dışında olanların merkeze yükselmesi olarak değerlendirilebilir mi? Ya da merkezin ayağını kaydırma hamlesi olarak bakılabilir mi buna?

Bir merkez-çevre ayrımı yapamam ama ben bu hareketin bir istençle ya da bir bilinçle ortaya çıktığını düşünmüyorum, öyle bir durum da yok zaten. Keşke olsaydı ama bir kitlenin temsili falan değil bu. Şu halde, bu yaklaşım biraz romantik kalıyor. Rap'in buralara gelmesi konusunda irdelenmesi gereken birçok etken var aslında; dünyadaki müziğin evrimi, tüketim toplumunun dayatmaları, her şeyin ama her şeyin bir endüstri nesnesi haline gelmeye/getirilmeye başlanması, toplumlardaki ahlaksal çöküntü ve beraberinde gelen kültürel çöküntü... Bunlar önce rap'in içini boşalttı, etiketledi, güzel jelatinlere sardı sonra da çok satan bir ürün haline getirdi.

Aynısı arabesk müziğe de yapılmadı mı? İnsanların üstten baktıkları aşağıladıkları kendilerine yakıştıramadıkları bir müzik birden birazcık makyajlanıp fantezi müzik adıyla lüks plajlarda, gece kulüplerinde çalmaya başladı, birden tuhaf maganda 'sanatçılar' türedi, eh sonra tabi sindirildi, kullanıldı ve bir kenara atıldı. Rap de aynı durumda şimdi. Bunlar olurken rap hiç mi olumlu bir şey yapmadı? Elbette yaptı. Teknik ve müzikal anlamda ilerledi, kendini yeniledi, yeni tarzlar, özgün isimler çıktı. Onlar alttan gelenleri tetikledi, tetikliyor... Böylece kültürel bir iletişim ağı geliştiriyoruz bir bakıma, bir alt kültür ortaya çıkıyor, bütün bu şaşaadansa bizim izimizde yürüyen çocuklar var, ama bütün bunlar yerin altında oluyor.

Senin merkeze ve tüm iktidar alanlarına karşı bir duruşun var. Ve hayli sert bir söyleme sahipsin. Buradan yola çıkarak senin müziğinin merkezini konuşmak isterim.

Evet, kısaca özetlemek gerekirse; ben bir iktidar objesi, bir sulta, yani herhangi bir otorite alanının dışında çatarım kendimi. Devamlı bir başkaldırış hali. Buna siyasi iktidar da dâhil, evdeki baba da, okuldaki öğretmen de, dinlerin dayatılması da, mahalledeki toplum baskısı da... Bu, sadece isyan olsun diye bir isyan değil. İnsan onurunun, insanlığın gelişiminin ve özgür düşüncenin karşısında olan her sav benim karşısında konuştuğum bir merkezdir.

Fuat, rap müzik "popüler olmadı poplaştı" dedi bir söyleşisinde. Haklılık payı var mı sence? Sen de bir şarkında "popülist rap"ten dem vuruyorsun.

Fuat abinin bakış açısı ve tespiti elbette doğru fakat yukarıdaki soruda az çok cevap vermişim, konu birçok etken çerçevesinde değerlendirilmeli, daha derinlemesine ele alınmalı. Benim popülist rap'ten kastım aslında tribünlere oynayan ve şoven olan rap'ti.

'BU ÇAĞ HER ŞEYİN İÇİNİ BOŞALTMANIN ÇAĞI'

Türkiye'de rap müzikle beraber hip-hop kültürü de görünür oldu. Dünyada büyük markaların da bir pazarlama stratejisi olarak değerlendirdiği bir alan rap. Bu, görünür olmayı sağladığı gibi, aynılaşmayı da beraberinde getirecek bir durum. Senin tam da bu noktada karşı durduğun kapitalist sistemle ilgili yazdığın şarkılar var. Bunları konuşalım mı?

Tabii, dediğim gibi aslında konu kültürlerin dahi pazarlanı hale gelmesi meselesi. Kültürle moda arasında ciddi bir ayrım var, önce bunu kavramalıyız. Hip-hop öncelikle bir kültür,

"Evet, kısaca özetlemek gerekirse; ben bir iktidar objesi, bir sulta, yani herhangi bir otorite alanının dışında çatarım kendimi. Devamlı bir başkaldırış hali. Buna siyasi iktidar da dâhil, evdeki baba da, okuldaki öğretmen de, dinlerin dayatılması da, mahalledeki toplum baskısı da... Bu, sadece isyan olsun diye bir isyan değil. İnsan onurunun, insanlığın gelişiminin ve özgür düşüncenin karşısında olan her sav benim karşısında konuştuğum bir merkezdir."

bir etkileşme olayıdır. Gösterişli ayakkabılar giyip sıra dışı gözlük takmak gibi yüzeysel değildir. Böyle anlaşılmalıdır. Çağ değişiyor, bununla birlikte her şey kabuk değiştiriyor; bu olağan, buna karşı anlayışlı olmalıyız ama maalesef bu çağ her şeyin içini boşaltmanın da çağı. Türkiye’de herhangi bir hip-hop kültürü neredeyse yok. Bir bakalım; enteresandır ki önce 80’lerde Türkiye’ye bir uğruyor fakat kendi kitlesini bulamıyor, snop zengin çocukları arasında yer edinmeye çalışıyor. Ama özü o değil ki. Tutunamıyor, tutunamaz! Sokağa inemiyor çünkü. Eh, 90’ların sonunda tekrar geliyor, bu sefer kitlesini buluyor, tutunuyor da. Şu sıralar break dansçıların, writer’ların, graffitilerin soyu tükenmek üzere. İşin içine uyuşturucu da girdi, rap de hip-hop da protesto halinden çıkıp lümpen hale geldi. Kafa tutmuyor artık, paranın safında olan, paranın safını seçen otomatik olarak iktidarla uzlaşmak zorunda... Ben nehrin öteki tarafındayım.

‘ARTIK BİLİNÇLİYİZ, BİLİNÇLENİYORUZ’

Rap müzik cinsiyetçi mi?

Maalesef öyle, yani en az toplumdaki kadar cinsiyetçi, fakat son yıllarda gelen ciddi eleştirilerle birlikte iyiye doğru evrilme var bence. Cinsiyetçi ya da homofobik olmasak dahi, biz de eskiden bu tür söylemlerde bulunduk, hata yaptık, insanları incittik fakat artık bilinçliyiz, bilinçleniyoruz.

MC’lerin sözlerine erkeklerin birbirleri arasındaki güç savaşı da yansıyor. Dolayısıyla yumruk yumruğa girilmiş bir savaş var sanki ortada. Bunda sokağın etkisi de var. Sokak rap müziğinin bel kemiği. Ama bunu sadece sokakla açıklamak eksik olur gibi geliyor... Ne dersin?

Evet, kesinlikle şiddet, hem fiziksel hem de psikolojik olarak var, bazen kaybolsa da her zaman hayalet gibi aramızda dolaşıyor, her zaman bir yüksek gerilim hali hâkim. Rap müzik doğuşundan itibaren kendi memleketinde de bir dizi kırılımlardan geçmişti. 80’lerin sonunda maalesef N.W.A. ile başlayan gangster rap, çeteleşme dalgası önce ABD’yi, sonra dünyayı etkisi altına aldı. Sonra işte silahlar ve ölümler... Hemen ardından ‘bling bling’ dönemi, yani pırlantaların, kolyelerin, altın dişlerin, yani görgüsüzlüğün prim yaptığı dönem başladı. O zaman bu müziğin ve kültürün misyonu da zemini de değişti, kaydı. İnsanların ve medyanın gözleri önünde birbirlerinin eşiyile/kız arkadaşıyla cinsel ilişkiler, vurulmalar, hesaplaşmalar ve bütün bunların bir apolete dönüşüp bir gönenç haline gelmesi ve getirilmesi... Malum Tupac’lar, Biggie’ler büyük sansasyon yarattılar, kahraman (!) oldular. Türkiye’de de rap müzik bu gibi bazı kırılımlardan geçiyor, bir taklit ve özenme halinde. Sokak diyoruz, evet sokak, ama hangisi sokak, hangi sokak?

“Malum Tupac’lar, Biggie’ler büyük sansasyon yarattılar, kahraman (!) oldular. Türkiye’de de rap müzik bu gibi bazı kırılımlardan geçiyor, bir taklit ve özenme halinde. Sokak diyoruz, evet sokak, ama hangisi sokak, hangi sokak?”

“Şiirle çok içli dışlıyım. Rap’in de şiirin de esası dil işçiliğidir (tabi bu herkes için böyle kabul edilmeyebilir), benim bakış açıma göre rap’te lirik her şeyden önce gelir. Bazı dönemler rap’te bir arayış içinde buluveririm kendimi, deneysel bir yaklaşımla şiiri rap’e eklemeye çalışırım. Bu şekilde yaptığım ama yayınlamadığım parçalar var, çünkü çoğunlukla bunları birbiri içinde çözümleyebilmek epey zor, özellikle Türkçede.”

‘ADALET HEPİMİZİN MESELESİ OLMALI’

Sınıfsal eşitsizlik, hak ve adalet kavramı senin şarkılarının ana meselelerinden. “Adalet yalnız onu ilan edenler için” diyorsun bir şarkında.

Bu enteresan bir konu. Şöyle ki; benim ya da bir başkasının bu başlıklarla ön plana çıkıyor olmamız tuhafıma gidiyor. Bu hepimizin meselesi olmalı, aslında bir rock müzisyeninin de konusu olmalı, bir bakkalın, bir öğretmenin, bir ressamın da... Özellikle Türkiye gibi bir ülkede... Adalet kavramı bu ülkede sanki egemen sınıfın elinde tuttuğu bir avantaj gibi algılanıyor, sanki politik bir ‘şey’ gibi. Şöyle diyorum bir şarkıda; ‘yumruk sıkıp hak aramanın adını ne zaman siyaset koydun?’ Adalet ve eşitlik düzen içinde yaşamamızın oksijeni gibi, olmazsa olmazı. Görülüyor ki sosyal yaşamın her alanında bir adaletsizlik var, bunu kimse inkâr edemez. Ee, kendi canımızın yanmasını mı bekleyeceğiz? Brecht’in dediği gibi, “anladık iyisin, ama neye yarıyor iyiliğin?”

Ados’la söylediğin Cızlam şarkısında “Susmak ömürlerden çalıntı” diyorsun, “düzenin payından istemem” diyorsun, uyanıştan, ama aynı zamanda da bir sağırlıktan söz ediyorsun şarkıda. İnsanın tekrardan onurunu kazanması gerekiyor, değil mi?

O sözler Ados’a ait. Birlikte yaptığımız bir parçadan. Ama hemfikirim tabi. Aslına bakılırsa, bütün bu kavgaanın en büyük gerekçelerinden ikisi, insanlık onuru ve fikir özgürlüğüdür.

‘TÜRKÇE’NİN AĞLATICI GÜZELLİĞİNİ NAZIM’DA GÖRDÜM’

Kırık Kanto şarkısında çok incelikli bir anlatım var. Rap’te lirik önemli, senin liriklerinde söze verdiği kıymet öne çıkıyor. İyi bir şiir okurusun bildiğim kadarıyla. Birçok şaire de göndermeler var liriklerinde. Şiirden, şairlerden söz edelim mi? Mesela Nazım Hikmet’ten. Şarkılarında çokça geçiyor. Yanılmıyorsam İkinci Yeni’ye de yakınsın...

Şiirle çok içli dışlıyım. Rap’in de şiirin de esası dil işçiliğidir (tabi bu herkes için böyle kabul edilmeyebilir), benim bakış açıma göre rap’te lirik her şeyden önce gelir. Bazı dönemler rap’te bir arayış içinde buluveririm kendimi, deneysel bir yaklaşımla şiiri rap’e eklemeye çalışırım. Bu şekilde yaptığım ama yayınlamadığım parçalar var, çünkü çoğunlukla bunları birbiri içinde çözümleyebilmek epey zor, özellikle Türkçede. Dilde, deyişte ne denli şiire yaklaşırsam raptten uzaklaşıyorum ya da tam tersi. Ortaya çıkan şey ne şiir oluyor

ne de rap parçası. Bir uzlaşma noktası bulmak imkânsız gibi duruyor şu an. Peki, rap'le şiir uzlaşamaz mı acaba? Bakacağız. Beni emziren daha çok İkinci Yeni şairleri ve o dönem yazılan şiirler oldu. Mesela, bir mevzi varsayabileceğimiz Halkın Dostları cephesi ve İsmet Özel şiiri var, bunun dışında Garipçiler var, Atilla İlhan da... Nazım'a gelirsek; evet, bir şair düşünün ki şiirleri elliden fazla dile çevrilsin, bütün bir kuşağa hem ideolojik anlamda hem de dilsel, edebi anlamda yön versin ve toplumların dinamiklerini tetiklesin... Evet, düşünmeye devam edelim bu şairi; öyle bir dil kullansın ki, bir Anadolu köylüsü de okuyabilsin şiirini, bir kent aydını da. Ve aynı anlamda buluşsunlar, aynı şeyleri hissetsinler ve bu dil bu toprağın kendi dili olsun, üstelik Türk şiirine bir ufuk ve biçim versin ama aynı zamanda evrensel olsun... İyi ki o Türkçenin şairi, iyi ki onu kendi dilimle okuyup anlayabiliyorum, ne kadar şanslıyım, diyorum. Ben Türkçe'nin ağırlatıcı güzelliğini Nazım'da gördüm, Yaşar Kemal'de, Füzûzan'da, Ece Ayhan'da gördüm. Türkçe çok büyük ve çok güzel bir dil!

Rap'te müzikler beatmakerlar tarafından yapılıyor. Gelen beatlere göre mi sözü yazıyorsun? Belli bir isimle mi çalışıyorsun, yoksa farklı isimlerle mi?

Evet, beatmaker'lar tarafından yapılıyor ve bugüne kadar çok farklı isimle çalıştım. Bir dönem kendi altyapılarımı yaptığım da oldu, zaman oldukça halen de uğraşırım. Mesela son yayınladığım parçanın, "Kırmızı Çiçeklinin Öyküsü"nü altyapısı bana ait. Evet önce altyapı ortaya çıkmalı, en azından bir ritim, bir iskelet belirmeli. Ancak onun üzerine sözler yazılır, sonradan altyapı aranje edilebilir.

Evet, Kırmızı Çiçeklinin Öyküsü çok güzel bir şarkı. Ben bayıldım ona. Saykodelik bir tavır da var parçada.

Kendi kafamda kurduğum bir öykü anlatıyorum orada. Yer yer kapalı bir anlatım, bir giz var. Arkada, başka bir katman da başka bir film oynuyor aslında, başka bir çarpışma var.

Şarkılarının müzikal altyapılarında hem geleneksel formlar hem de deneysel birtakım çalışmalar var. Yeşilçam filmlerinden ve farklı müziklerden kolajlar da var. Sanırım sana hazırlanan müzikal altyapılarda senin karakterin dikkate alınıyor. Nasıl bir yol izliyorsunuz bu süreçte?

Tabii ki, eğer prodüksiyonumu kendim yapmıyorsam, çalıştığım kişiler zaten beni tanıyorlar, ne istediğimi ne istemediğimi az çok kestirebiliyorlar. Türkiye'de müzikal anlamda havuz çok geniş. Çok renkli bir kültürümüz var ve bir şekilde, sürekli farklı medeniyetlerin etki alanında kalmışız. Kendi önemli değerlerimiz de var. Kısacası elimizdeki hammadde

" Türkiye'de müzikal anlamda havuz çok geniş. Çok renkli bir kültürümüz var ve bir şekilde, sürekli farklı medeniyetlerin etki alanında kalmışız. Kendi önemli değerlerimiz de var. Kısacası elimizdeki hammadde çok fazla, çok çeşitli. Tam anlamıyla bir müzisyen olsaydım, yani uzmanlık alanım, işim gücüm müzik olsaydı, işte o zaman tam manasıyla kendi özgünlüğümü ortaya koyabilirdim. Bunun için ciddi bir zaman ve özveri gerekiyor."

çok fazla, çok çeşitli. Tam anlamıyla bir müzisyen olsaydım, yani uzmanlık alanım, işim gücüm müzik olsaydı, işte o zaman tam manasıyla kendi özgünlüğümü ortaya koyabilirdim. Bunun için ciddi bir zaman ve özveri gerekiyor. Şimdiye kadar yaptığım aslında mutfaktaki malzemelerle bir yemek yapmaya çalışmak oldu. Yeşilçam'a gelirse, bu çok önemli bir kültürel değer bence, çok da seviyorum. Yani diyebilirim ki, çocukluğum bu ülkeye sanki Yeşilçam'la işaretlenmiş. Mümkün olduğunca kullanıyorum, çok keyif veriyor bana.

'GEÇMİŞİN MASUMİYETİNE KARŞI BUGÜNÜN GERÇEĞİNİN VAHŞİLİĞİ'

Çatı Katı şarkısında Erkut Taçkın'ın yorumladığı Beyaz Ev şarkısının ilk bölümünü kullanmışsınız. Bunu, Beyaz Ev'e karşı Çatı Katı olarak da okuyabilir miyiz? Yani geçmişin romantizmine, masumiyetine karşı bugünün gerçekliğinin vahşiliği olarak bakabilir miyiz bu şarkıya?

Aslında ben o şarkıyı ilk defa Pia Colombo'dan Fransızca dinlemiştim, La casa d'Irène. Beni öyle büyülemişti ki anlatamam. Daha sonradan öğrendim; Erkut Taçkın'ın da bir cover'ı olduğunu. O parçadaki sample işlemeye daha müsa-itti. Evet, bahsettiğin sanırım doğru, yani özellikle böyle bir şey kurmak istemedim ama sanki o hissiyat yaşanıyor, hissediliyor. Orada merkezde bir "ev" var, yani "home" olan ev var, hissi, romantik anlamda bir ev. Eski ama anısı olan bir şarkı, ne denebilir.

Çatı Katı, müzikal anlamda farklı tarzdaki deneme isteğine de bir örnek. Yine Kangren şarkısında da farklı denemeler var. Bu tarz çalışmalar senin ilerdeki yönünü de gösteriyor sanırım. Öyle mi?

Doğru, mesela Çatı Katı daha çok ritimsel anlamda, o zamana kadar pek denemediğim bir işti. Kangren'de de yapısal farklılıklar var, şiirsele yakın bir anlatım, bir mektup havası hâkim. Aslına bakarsan zaten Saian'ı Saian yapan, başıbozukluğu bir yana bırakırsak, devamlı bir arayış ya da sorgulama hali olabilir. Yapmak istediğim, biçimsel olarak denemek istediğim birçok farklı şey var. Düşünsel anlamda da her daim bir sorgulama durumundayım, insan büyüdükçe, okudukça, yaşadıkça, gözlemledikçe fikirleri de kırılıma uğruyor. 4-5 sene önce kıyasıya savunduğum bir fikirle, bir savla çarpışabiliyorum, ama sanırım düşünen insan için bu kaçınılmaz. Eh, tarih de ayağa kalkınca görülebilecek bir şey değildir, değil mi?

"Kangren'de de yapısal farklılıklar var, şiirsele yakın bir anlatım, bir mektup havası hâkim. Aslına bakarsan zaten Saian'ı Saian yapan, başıbozukluğu bir yana bırakırsak, devamlı bir arayış ya da sorgulama hali olabilir. Yapmak istediğim, biçimsel olarak denemek istediğim birçok farklı şey var. Düşünsel anlamda da her daim bir sorgulama durumundayım, insan büyüdükçe, okudukça, yaşadıkça, gözlemledikçe fikirleri de kırılıma uğruyor."

Mühendis olduğunu biliyorum. Bunun müziğine katkısı oldu mu?

Bunu uzunlamasına hiç düşünmemiştim, mühendislik daha çok rasyonel ve analitik bakabilme yetisini kazandırır insana. Bende bu özellik var. Olaylara bir bütün olarak bakabilmek ve septik yaklaşım müziğe yansımış mıdır, bilemem. İster istemez yansımış olmalı.

Peki o zaman, son olarak “Buğulu camlara (yeni bir) devrik cümle” kursan, bu ne olurdu?

Bize sabahlar kalır doğduğu yerde güneşin
Sonra bir çiçek açar bütün çocuklar üleşir

Gazapizm'in fişlenmiş mahallesi, basılmış evi

Gazapizm şarkılarında karşıda duranı ifşa eder. Şimdinin gerçeğinden yola çıkarak kitlenin maruz kaldığı hâli gün yüzüne çıkarır. Son zamanların suya, sabuna dokunmaktan uzak muhaliflerinin tam aksine sokakta söyler sözünü. Meseleyi imgeleştiren, 'sıradanlaştırmanın' karşısında durup temsiliyet yükünü üzerine alır.

ANIL MERT ÖZSOY

Bellek, geçmişe fısıldayandır. Bellek, hafıza ile şimdi arasındaki boşluğu doldurandır. Bellek vicdanı ayaklandırandır. İçine düştüğümüz çağın dinamiklerini yenebilecek tek bir hâl vardır ve modern dünyaya karşı konumlanmamızı sağlar. Bu bellek kimi zaman entelektüel üretimle, kimi zaman politik tavırla kendini var eder.

İnsanın varoluş biçiminin kendini en etkili olarak belli ettiği noktalardan olan entelektüel tavır, Türkiye gibi kendi içinde hesaplaşılmamış katliamlarla, politik cinayetlerle toplumsal kutuplaşmayı derinleştirecek birçok olaya ev sahipliği yapmış ülkelerde kendine yeni bir kanal açar. Kişisel olan politik olur, gün gelir hafıza bireysellikten çıkıp kitlesel bir sesin hükmüne girer.

Rap müziğin tarihine baktığımızda temel çıkış noktasının yukarıda bahsettiğimiz bellek olduğunu söylemekte beis yok. 1970'lerin başında New York'un, nüfus olarak siyahların yoğun olduğu gettolarında doğuşu yeni bir "ses" arzusunun elzem bir sonucuydu. Amerika'da sınıfsal bir mücadele içinde olan siyahların temellerini oluşturduğu rap, doğası ve üreticileri gereği hemen hemen her noktada politik bir tavır sergiledi.

80'lerin ortalarında kapitalist müzik firmalarının yükselen bu müzik tarzını keşfetmeleriyle birlikte düzenin içine empoze etmeye çalışması yine o dönemin sanatçılarında kabul görmedi. Rap, sokakları, gettoları, sınıf kavgasını, kimlik meselesini hiçbir zaman berisinde bırakmadı. Lenin'in sözünden yola çıkarak söylersek, dünya ezenler ve ezilenler olarak ikiye ayrılmıştı ve rap müzik ezilenlerin yanındaydı.

DÜNYADA BİR HAYALET DOLAŞIYOR!

Peki tüm dünyada rap müzik nasıl yükseldi? Rap müziğin temellerini oluşturan felsefe tam olarak bu noktada kendini belli etti: Tüm dünyanın ezilenleri birleşti! Fransa'da Araplar, Almanya'da Türkler, Türkiye'de varoşlarda yaşayan gençler, kendi sınıf ve kimlik sorunlarını müziğe döktü. Deyim yerindeyse müzik tüm dünyada bir hayalet gibi dolaştı! 90'lı yılların başında, Cartel'le Türkiye'ye de sirayet eden bu müzik tarzı gün geçtikçe yerleşti. Almanya'ya giden işçi çocuklarının yaşadıkları kimlik bunalımı bir süre sonra evrildi ve Türkiye gettolarının sesi oldu.

'SAYGIN ADAMLARI KORKU BASACAK'

2002 yılında Türkiye'deki iktidarın değişimiyle başlayan yeni kimlik inşası bir süre sonra keskin kültürel çelişkilere, zeminsiz göçlere, popülist bir varoluşa neden oldu. 90'lı

"Tüm dünyanın ezilenleri birleşti! Fransa'da Araplar, Almanya'da Türkler, Türkiye'de varoşlarda yaşayan gençler, kendi sınıf ve kimlik sorunlarını müziğe döktü. Deyim yerindeyse müzik tüm dünyada bir hayalet gibi dolaştı! 90'lı yılların başında, Cartel'le Türkiye'ye de sirayet eden bu müzik tarzı gün geçtikçe yerleşti. Almanya'ya giden işçi çocuklarının yaşadıkları kimlik bunalımı bir süre sonra evrildi ve Türkiye gettolarının sesi oldu."

yıllarda Kürdistan'da yaşanan ev baskınları, köy boşaltmalar, militarist tavrın yanı sıra zorunlu ekonomik şartların da olgunlaşmasıyla yeni bir boyut kazandı. Ses olmak isteyen ve bunu sanatın imkânlarıyla bulmaya niyetlenen genç kuşak bir arayış içerisine girdi. Kimliğini, çıkış yolunu arayan kuşak, neoliberal politikaların gölgesi altındaki bu yeni dönemde teknolojinin, yeni dünya düzeninin tüm imkânlarını kullanarak yeraltından çıktı. Türkiye'de Ceza ile başlayan (ne kadar etkiliydi, ne kadar protestti?) rap müziğin yükselişi son zamanlarda televizyonun, sosyal medyanın da olanaklarıyla Gazapizm, Eypio, Yener Çevik, Ezhel gibi isimlerle birlikte en üst seviyeye yükseldi. Görünür olan ve hizasını bozmayan bu isimler yeni bir dönemi başlattı: Hayalet, Türkiye varoşlarında dolaşmaya başladı!

'ÇATIK KAŞLILAR SİZE ÇATACAK'

Toplumsal kutuplaşmanın getirdiği negatif atmosfer sanatsal üretimde de kendini gösterdi. Kimileri su gibi içinde bulunduğu kabın şeklini alıp "büyük söz" söylemekten kaçınıp şimdinin kurallarına ayak uydurarak, kitlelerden uzak, uzun bir kış uykusuna yatma gafletinde bulunurken, rap müzik doğasına uygun hareket etti ve sazı eline aldı. Sanatın asıl meselesi olan estetik, politik tavırla yeniden şekillendi. Varoşlarda, kendi "küçük" çevrelerinde, seslerini duyuran rapçiler, şimdinin yarattığı tahribat ve sanat üzerinde kurulmaya çalışılan ambargoya karşı çıkararak büyük kitlelere ulaştı. Son zamanlarda "Angara bebisi" Ezhel'le başlayan ve en üst seviyede belleğe gönderme yapan şarkı sözlerindeki politik tavır, Gazapizm'le devam etti. Yanlış anlaşılmasın, bahsi geçen sanatçılar biz onları görmeden önce de aynı tavırla yollarına devam ediyordu: Biz geç kaldık onları keşfetmeye, kabul edelim! Yoksa Ezhel yıllar evvel sormuştu: "N'ettin Gökçek başgan!"

'KAYBEDECEK BİRİMİZ, KAÇARI YOK!'

Gazapizm (Anıl Acar) son zamanların en dikkat çeken sanatçılarından. Yazdığı şarkı sözleriyle bellek yükünün yıkıcı etkisi karşısında korkusuzca durmayı başardı. "Heyecanı Yok" ile geniş dinleyici kitlesine ulaşan sanatçı sol-sosyalist düşünce içerisine bir irin gibi yerleşen popülizmin girdabına kapılıp "hiçleşmek" yerine belleğini oluşturan gerçekliğin peşinden gitmeye devam etti. Asıl meselenin, düzenin "izin verdiği" kadarını söylememek, daha ötesine geçmek olduğunun bilincinde olan Gazapizm, gittikçe "sertleşen", hafızayla birlikte öfkeden, harekete geçmeye evrilen şarkılarla kendi dinamiklerini korudu.

"Yazdığı şarkı sözleriyle bellek yükünün yıkıcı etkisi karşısında korkusuzca durmayı başardı. "Heyecanı Yok" ile geniş dinleyici kitlesine ulaşan sanatçı sol-sosyalist düşünce içerisine bir irin gibi yerleşen popülizmin girdabına kapılıp "hiçleşmek" yerine belleğini oluşturan gerçekliğin peşinden gitmeye devam etti. Asıl meselenin, düzenin "izin verdiği" kadarını söylememek, daha ötesine geçmek olduğunun bilincinde olan Gazapizm, gittikçe "sertleşen", hafızayla birlikte öfkeden, harekete geçmeye evrilen şarkılarla kendi dinamiklerini korudu."

“Mahallem fişlenmiş, basılmış evim”, “Dönmedim geri / Çıkmıyor üstümden geçmişin kiri / Gözüm kör, zihnim hep tetiktedir / Bugün olmuyor istediklerim yanı başımda /Hep filizlenir bu umulmaz kahır” sözleriyle bir kuşağın yaşadığı yıkıma yakından bakar. 90’larda Kürdistan coğrafyasında yaşanan ev baskınları, gelinen süreçle birlikte gettolara girer. Kimlik meselesi ve sınıf çelişkisi daha şiddetli hissedilir olur.”

Oryantalist bir bakış açısı yerine, kendi özgünlüğünü arayan Gazapizm, Orhan Gencebaylar misali varoşların kanını emen, ezen-ezilen çelişkisini mistik bir atmosfer düzleminde ele alıp biat kültürünü kitlelere yerleştirmek yerine, toplumun geri kalanıyla aralarına mesafe konmuş, kapitalizmin ve kültürel hegemonyanın dayatmasıyla ötekileştirilmiş kitlelerin ayağa kalkmasını sağlamaya çalıştı.

İMGE Mİ TEMSİL Mİ?

20. yüzyılın önemli düşünürlerinden Henri Bergson’a göre “imge” temsil değildir. “İmge” şeyden daha az, temsilden daha fazladır. İmge ile temsil arasında bir derece farkı vardır ve az önce de bahsini açtığımız popülizmin doğmasına sebep olan durumlardan biri bu farkın görünmez olmasıdır. İmgenin gücü kuşkusuz önemlidir fakat temsiliyet kitleler ile karşıtlarının arasındaki şimdinin sesidir. Gönül rahatlığıyla şunu söyleyebiliriz: Gazapizm, şarkılarında imgenin ötesine geçip varoşların sınıf kavgasının, kimlik mücadelesinin rap müzikteki temsilcisi olmuştur.

‘İSMİN HER YIKIK DUVARDA’

Temsiliyet meselesi ağır yükür. İçinde bulunduğu kitleyi iyi tanımayı, meseleyi haklı olanın ekseninde kavramayı, çözüm aşamasında kitlesel menfaati odağa almayı gerektirir. Ses kitlenindir, söz kitlenindir, sanat kitlenindir. Peki Gazapizm bu ağır yükü nasıl taşıyor?

1988 yılında Elazığ’da doğan, ilk gençliğini İzmir’de geçiren Gazapizm tabiri caizse Özal sonrası çocuklarından. Serbest piyasa adı altında kapitalizmin temellerinin atıldığı bir Türkiye’de büyüdü. Belleğine yerleşen göç, sınıf çelişkisi, “kentli olma zorunluluğu” gibi kavramlarla yetişti. Kişisel olanın politik olduğunu yaşadığı gettoda öğrendi. Cem Adrian’la düet yaptığı “Kalbim Çukurda” şarkısındaki, “İsmi her yıkık duvarda / Anlatıp kaldırımlarda kandırıyorlar seni masalla / Kalbin hep aynı çukurda” sözlerinde müziğinin personasını rahatlıkla görebiliyoruz. Sanatçı burada nostaljiye bulanmış, pasifize edilmiş ve “duvar yazısı” olmuş mücadele anlayışının çözümlemesine soyunur. Duvarlara yazılan isimlerin ötesine geçme çabasıdır bu.

“Mahallem fişlenmiş, basılmış evim”, “Dönmedim geri / Çıkmıyor üstümden geçmişin kiri / Gözüm kör, zihnim hep tetiktedir / Bugün olmuyor istediklerim yanı başımda /Hep filizlenir bu umulmaz kahır” sözleriyle bir kuşağın yaşadığı yıkıma yakından bakar. 90’larda Kürdistan coğrafyasında yaşanan ev baskınları, gelinen süreçle birlikte gettolara girer. Kimlik meselesi ve sınıf çelişkisi daha şiddetli hissedilir olur.

'BUGÜN KİRLENİR SOKAĞIM!'

Gazapizm, belleğinde, geçmiş, şimdi ve gelecek arasındaki o köprüyü bu noktada çok kuvvetli argümanlarla kurar. "Biter bir gün tüm çocuklukların / Silah belinde kalır! Bunlar kimlerin yalanı? / Bugün kirlenir sokağım! / Herkes her şeye hazır ve nazır umursamayacaklar incelik kopanı!" sözlerinde karşıda duranı ifşa eder. Şimdinin gerçeğinden yola çıkarak kitlenin maruz kaldığı hâli gün yüzüne çıkarır. Son zamanların suya, sabuna dokunmaktan uzak muhaliflerinin tam aksine sokağın –bunu kitlesel bir mücadele anlayışı olarak kabul edebiliriz– içinde sözünü söyler.

Bachelard, Mekânın Poetikası'nda "Ev, insan yaşamında kazanılmış şeylerin korunmasını sağlar, bunları sürekli kılar. Ev olmasaydı, insan dağılıp giderdi" der. Gazapizm'in meseleyi kavrayışında ev metaforunun etkisini yoğun şekilde hissederiz. Aidiyetin, belleğin oluşmasındaki temel unsurlardan biri olduğunu düşünürsek ev'i doğulan bir yer olmaktan çıkarıp ben'in kendini parçalaması ve genişlemesi olarak kavrar Gazapizm. Onun için şehir, evdir. Argo İzmir, evdir. Sokak, evdir. Bu yayılma, çoğalma hâli negatif anlam içermez, protest sanatın özne olduğu bir örgütlenme biçimidir. Eleştirel bakışı da yine bu noktada gelişir. Şehirli burjuvazinin ağır yaptırımlarına karşı bir başkaldırıdır Gazapizm'in sanatı.

Rapçi Boykot ile yaptığı İnsanlar Ölü adlı eseri tam olarak bu ekseninde gelişir. "Batısının göç alması çok mu abes hocam / Guantanamo'ya ağlayıp da Diyarbakır'a susan bir

gün konuşacaksa uyananlar boğazından tutar / Ana dilde eğitim yasak ne şarkısı ama Malatya'dan çıkma yola yollar yanar” sözlerinin geçtiği şarkı ev kavramının dağılışının, evin mahremi olan dilin ve yine evin bir başka yansıması olan sokağın dışavurumudur. 90 kuşağının genellikle tahribat, yenilgi olarak yorumladığı ve vaktiyle bir ihtimal olan devrim hayalinin kurulduğu Gezi eylemlerinin yansımalarını görürüz. Ali İsmail Korkmaz'ın sokakta linç edilerek katledilmesi, gettolarda büyümüş çocukların evi olan sokağın bir noktada düşmesi, kana bulanmasıdır. Gazapizm, burada entelektüel bir risk alır ve sanatını toplumsal hafızaya hibe eder. Burada kendisini solun ağır jargonuyla tanımlamak, kitleden kopuk bir dille var olmaya çalışmak yerine tarihin gerçekliğiyle yoluna devam eder.

'ÖLÜLER DIRİLERDEN ÇALACAK, SİLAHINI AL!'

Gazapizm, son şarkısı “Ölüler Dirilerden Çalacak”ta müzikal bir şölenin dışında sanatının asolan düzlemine en net biçimiyle sunar. Militarizmin dört bir yanı sardığı, kirli savaşların halkları yok ettiği bir dönemde anarşizan bir tavırla şimdinin hafızasını kitleyle buluşturur. Gazapizm, alışıldık altyapılarının yarattığı “öfkeli” atmosferle söze başlar. Bu kez hedef bellidir. İmgesel bir anlatımı reddeden Gazapizm, sözünü kimseden sakınmadan, evirip çevirmeden söyler. Karşısına aldığı kapitalizmdir. Bu şarkı ve klip özelinde çözüm olarak sundukları tartışmaya elbette açıktır fakat son zamanlarda La Casa De Papel ile ana akımda da kendine yer bulan anarşizan bir tavidir bu. Popüler kültürden yüzlerine aşına olduğumuz isimlerin yer aldığı klip bir bakıma sokaktan çıkıp o şaşalı semtlere girer. “Evcil kaplanlarınızı bir gece sokak köpekleri parçalar” diyen Gazapizm, alan savunmasının ekseninde sınıf meselesine yoğunlaşır. Klibin geneline sirayet eden hâl bir gecede değişecek (!) düzenin işaret fişğini yakar.

Klipte dikkat çeken bir diğer nokta da hemen başındaki uyarılar. 18 yaş uyarısı ve olayların hayal ürünü olduğunun belirtilmesi, kurmacanın gerçeğe ne kadar yakın ve sansürün hemen yanı başımızda olduğunun göstergesi. Gazapizm, burada devletin kontrol mekanizmasına boyun eğmiş gibi görünse de, hemen sonrasındaki net tavrıyla her daim sınıftan yana olduğunu bağır çağır söyleyerek kenara çekilir.

Gazapizm, yeni bir sözün peşinde ve takip etmekte fayda var. Çünkü biliyoruz ki bu daha başlangıç!

“ Bir yandan insanlar açlıktan ölürken, diğer taraftan büyük şirketlerin depolarında ve limanlarda büyük miktarda tahıl bekleterek fiyatların yukarı tırmanmasını izliyorlardı. Oysa 2003-2012 arasında gıda üretimi, 13 milyar Amerikan dolarından 212 milyar dolara çıkmış, üretim de rekor düzey ulaşmıştı. Buna rağmen yukarıda andığımız kriz yaşandı ve milyonlarca çocuk açlığın, yetersiz beslenmeden kaynaklanan hastalıkların pençesine düştü...”

Eypio: Sanatçılar kuşatma altında, rapçiler zinciri kırıyor

Rap müziğin 'Ahmet Kaya'sı Eypio ile Türkçe rap ve yeni çalışmaları üzerine konuştuk. Eypio, "Şu dönemde rapçilerden başka kimse bir şey söyleyemiyor. Sanat camiasının belli bir kesimi kuşatma altında. Rapçiler onların basıncını alıyor" dedi.

İŞİL ÇALIŞKAN

Eypio'yu iki yıl önce çıkardığı 'Günah Benim' ile tanımayan kalmadı, adeta zirveye taht kurdu. Ama aslında 17 yıla dayanan bir müzik geçmişine sahip. Tabiri caizse 'modası geçmeyen' bir işe imza atan Eypio'nun Youtube dinlenmesi 200 milyonu aştı. Şarkı sözleri ve tarzı ile farkını ortaya koyan rapçi şimdilerde Çukur dizisi için yaptığı 'Gömün Beni Çukura' isimli parçasıyla dillerde... Üstelik sadece Türkiye'den değil, dünyanın dört bir yanından ilgi görüyor. Şimdilerde müzik piyasasında hiç olmadığı kadar çok rap konuşulurken sözü Eypio'ya bırakıyoruz.

Eypio: Bir iş para yapıyorsa herkesten saygı görürsün.

a.p.o'dan Eypio'ya geçiş hikayenizden bahsedermisiniz?

Eypio hikayesi beş yıla dayanıyor. Benim Asıl ismim Abdullah. Apo diyorlardı bana. Hollanda'da müzik yaparken yabancı bir grup vardı. 'İsminiz nasıl telaffuz ediliyor Eypio gibi mi?' diye soruyorlardı. Eypio hoşuma gitmişti. Apo Google'landığında terörle ilgili şeyler çıkıyordu. Onun önüne geçmek için harflerin arasına nokta koymaya karar verdim. Yanlış anlaşılma olmasın diye. Sonra da zaten Eypio'yu kullanmaya başladım ve beş yıldır böyle.

'Günah Benim'den sonra hayatınızda neler değişti?

Çok şey değişti. İnsanlar tarafından tanınır olduk. Şarkı radyolarda çaldı, televizyonlara çıktı, sokakta insanlar fotoğraf çektirmeye başladı. Çok iyi müzisyenlerle tanışma fırsatım oldu. İyi sahnelerde şarkı söyleme fırsatı buldum. Eskiye nazaran para kazanmaya başladık. Büyük değişiklikler oldu ama arkadaşlarım, eşim dostum yine aynı.

'EMEĞİN BOŞA OLMADIĞINI GÖRMEK EN BÜYÜK KAZANÇ'

Size en büyük kazancı ne oldu?

Emeğimin boşuna olmadığını görmek benim için en büyük kazanç oldu. Boşa kürek çekiyormuş duygusu her şeyden önce yorucu bir şeydi.

Şarkı sözünüz ve tarzınızla Türkiye'deki alışılmış rap'in dışındasınız. İnsanlar sizi hangi yönünüzle sevdi sizce?

Sözlerin etkisi diyebiliriz tarzın ötesinde. Anlamı, derinliği, samimiyeti, yapay olmaması insanları etkiledi diye düşünüyorum. Ben Underground yaparken de çoğu rapçi gibi değildim. Şimdiye göre daha sertti ama okuma tarzım, kelime seçimim o zaman da farklıydı. O dönem rapçiler yine

" Sözlerin etkisi diyebiliriz tarzın ötesinde. Anlamı, derinliği, samimiyeti, yapay olmaması insanları etkiledi diye düşünüyorum. Ben Underground yaparken de çoğu rapçi gibi değildim. Şimdiye göre daha sertti ama okuma tarzım, kelime seçimim o zaman da farklıydı. O dönem rapçiler yine hızlı hızlı flap yapıyordu. Ben yine bu şekilde söylüyordum. Farklı olmak için değil aslında bu şekilde daha çok seviyorum."

hızlı hızlı flap yapıyordu. Ben yine bu şekilde söylüyordum. Farklı olmak için değil aslında bu şekilde daha çok seviyorum.

'HIZLI RAP İYİDİR' YANLIŞ BİR DÜŞÜNCEYDİ'

Türkiye'deki "Hızlı rap her zaman iyidir" anlayışını da kırmış oldunuz. Bu konuda ne söylersiniz?

"Hızlı rap iyidir" yanlış bir düşünceydi ama ilk dönem çıkan rapler böyle olduğu için ikinci ve üçüncü kuşak rapçiler de buna meyletti. Aslında rap'in ana temasından uzak bir bakış açısı bu. Çünkü rap bir şey anlatmak üzerine kurulu bir müzik türü. Çok hızlı olup anlaşılmayınca bir kopukluk oluyor. İnsanların kafasında bir ışık, gülümseme, düşündürme bırakmak için anlaşılması gerekir. Türkiye ne yazık ki bir dönem hızlı söylemek çok iyi ve makul bir şey gibi görüldüğü bir dönem yaşadı. Partilerde 'En hızlı kim söylüyor?' yarışmaları yapılırdı. Ama kimse kimsenin ne dediğini bilmiyordu. Şimdi biraz daha değişiyor durum.

Şiirle aranız nasıl? Sizce iyi bir rap şarkı sözü yazarı aynı zamanda iyi bir şair midir?

Kısmen öyledir tabii ki. Ben hiç şiir yazmadım ve denemedim. İstiklal Marşı'ndan başka da bildiğim bir şiir yok galiba. Ama şiirle rap birbirine çok benziyor. Zaten rap'in açılımı 'Ritmik Amerikan Şiiri' anlamına geliyor. Son dönemde Youtube'tan Nazım Hikmet şiirlerini dinliyorum. Ama yazma girişimim olmadı şimdiye kadar.

Türkçe sözlü müzik yaptığınız halde yurtdışından da çok güzel dönüşler alıyorsunuz. Bu müziğin evrenselliğinin kanıtı mı sizce?

Son dönemde dünyada çok farklı tarzlar dinleniyor. Balkanlar'dan çok büyük bir atak var. Farsça, Arapça şarkılar çıkıyor. Müziğin evrensel kısmı biraz ön plana çıkmaya başladı. Onlar çıkmasa bile oradan alınan sample'ler ufak müzik melodi parçaları onları ön plana çıkarıyor. Gitgide yayılmaya başladı. Geçen bir şarkı dinliyordum. Balkan zannediyordum Ermenice çıktı.

'KÜRESELLEŞME MÜZİKTE KENDİNİ GÖSTERDİ'

Uluslararası bir karma mı oldu müzikte?

Evet, oldu. Küreselleşme denen olay müzikte de kendini göstermeye başladı. Amerika'da İngiltere'de yapılan işler hep

"Evet, oldu. Küreselleşme denen olay müzikte de kendini göstermeye başladı. Amerika'da İngiltere'de yapılan işler hep birbirine benziyordu. Tekrar ediyordu ve yenilenmeye gitmek için değişik arayışlara başlandı. Selda Bağcan'ın Avrupa'da çok dinlenmesi ve festivallere katılması bunun bir örneği. Ve bu akım gitgide büyüyerek gidiyor."

birbirine benziyordu. Tekrar ediyordu ve yenilenmeye gitmek için değişik arayışlara başlandı. Selda Bağcan'ın Avrupada çok dinlenmesi ve festivallere katılması bunun bir örneği. Ve bu akım gitgide büyüyerek gidiyor.

Sizi şaşırtan bir ülkeden dönüş aldınız mı hiç?

Çukur dizisi müziğinden sonra Katar ve Azerbaycan iTunes'ta ilk üçe girmiş. Şili'den mesajlar geliyordu, sözlerini merak ediyorlar. Şili dünyanın bir ucu! İlginç tabii...

'Gömün Beni Çukura' parçası son dönemde çok popüler. Bu diziye şarkı yazmanızda kriter ne oldu?

Belçika'da arkadaşımın evindeydim. Sobaya kömürü attı. Çıtır çıtır yanıyordu. Bu dizinin birinci bölümüne denk geldim. Ercan Kesal'ı gördüm. İlgimi çekti izledim. Hoşuma gitti. Türkiye'ye döndükten üç gün sonra Saki Çimen Çukur'a şarkı yapmak isteyip istemediğimi sordu. İsterim dedim. Yaptık gönderdik ve çok beğendiler. İnsanlar da çok beğendi. Güzel reaksiyonlar aldık. Planlı bir şey değildi.

"Bir Ahmet Kaya olabilmek mümkün değil. Ama en azından onu çağrıştırmak hoşuma gidiyor."

'ÇUKUR'UN DÜNYASI BİZE UZAK DEĞİL'

Parçanın sözleri nasıl ortaya çıktı?

Dizinin birinci bölümünü izlediğim için ana temasını anlamıştım. Bir de mahallede geçtiği için dünyası bize çok uzak değildi. O yüzden yazarken çok sıkıntı çekmedim. Konusu olduğu için yazmak daha kolay olabiliyor. Yazarken keyif aldım. Kendimi dizinin içinde canlandırdım. Birine bir şey yaparken insanda bir tedirginlik oluyor öncesinde... 'Acaba?' dedim ama sevildi.

'ORTAOKUL-LİSE DÖNEMİM AHMET KAYA İLE GEÇTİ'

Ekşi Sözlük'te hakkınızda Ahmet Kaya'nın rap versiyonu benzetmeleri yapıldı. Buna ne dersiniz?

Çok dinlerdim Ahmet Kaya'yı. Ortaokul, lise dönemim onunla geçti. Her şarkısını biliyorum diyemem ama hepsine bir yerinden eşlik edebilirim. Teyzemin Ahmet Kaya kasetleri vardı. Ondan çalardım hep. Ahmet Kaya'nın da bir rap tarafı vardı. Sözlerindeki muhalif tarafı, aşkı anlatırken ki sadece 'senin için ölüyorum'dan öteye gitmesi... Sadece aşkın bir

kadına değil, başka olaylara, başka konulara olabileceğini gösterdi bize. Bu tip yorumlar beni çok mutlu ediyor açıkçası. Bir Ahmet Kaya olabilmek mümkün değil. Ama en azından onu çağrıştırmak hoşuma gidiyor. Benzemek için özel bir çabam yok ama belki çok dinlemenin verdiği etki olabilir.

Türkçe rap özellikle son dönemde kitlesinden sıyrılıp halkla buluştu. Listelerde başı çekiyor. Bunun sebebini neye bağlıyorsunuz?

Şu dönemde rapçilerden başka kimse bir şey söyleyemiyor. Sanat camiasının belli bir kesimi kuşatma altında. Rapçiler onların basıncını alıyor. Çünkü rapçiler mahallenin serserisi ve ne dese olur durumu var. Bundan on yıl önce 15 yaşında rap dinleyen çocuk şimdi 25 yaşında. Alım gücü var. Z kuşağı artık rapi biliyor. Bunların etkisi var.

Müziğinizi İstanbul'da bir semte benzetseniz bu hangisi olurdu?

Zeytinburnu. Ben çok kültürlü bir mahallede büyüdüm. Kırgız, Tatar, Özbek, Afgan, İranlı... Benim müziğim gibi orası da çok kültürlü. Müzikal olarak da hepsinden çok beslendim. Ben çocukken Hintçe şarkılar biliyordum. Bizimkiler Hintçe filmler izlerdi.

'ŞARKIMDA AHMET KAYA'DAN BAHSEDİYORUM'

Önümüzdeki projeleriniz neler?

Mustafa Sandal ve Sibel Can'la projeler var. Klipler gelecek. Yeni bir parça yaptım. Ahmet Kayadan bahsettiğim bir bölüm de var hatta. Güzel bir parça.

Türkiye'nin geleceği sizi endişelendiriyor mu?

Sadece Türkiye'nin değil tüm dünyanın geleceği endişelendiriyor. Ortadoğu'da bulunduğu konum nedeniyle. Türkiye'de çok büyük bir kutuplaşma var. Bunun kimseye bir faydası yok. Bu kutuplaşma derinleştikçe insan korkuyor.

Türkiye'de rap müzisyeni olmanın zorlukları neler?

Şu dönemde bir zorluğu yok. Daha çok fırsatın oluyor. Ama bundan iki yıl önce benim için zordu. Nesin sen? Rapçi dendiğinde bir meslek ya da bir iş değilmiş gibi geliyordu insanlara. Boş gezenin boş kalfaları... Bir şey yapamadılar, rapçi oldular gibi düşünülüyordu. Ama insanlar farkındalık kazanmaya başladıktan sonra daha kolay oldu.

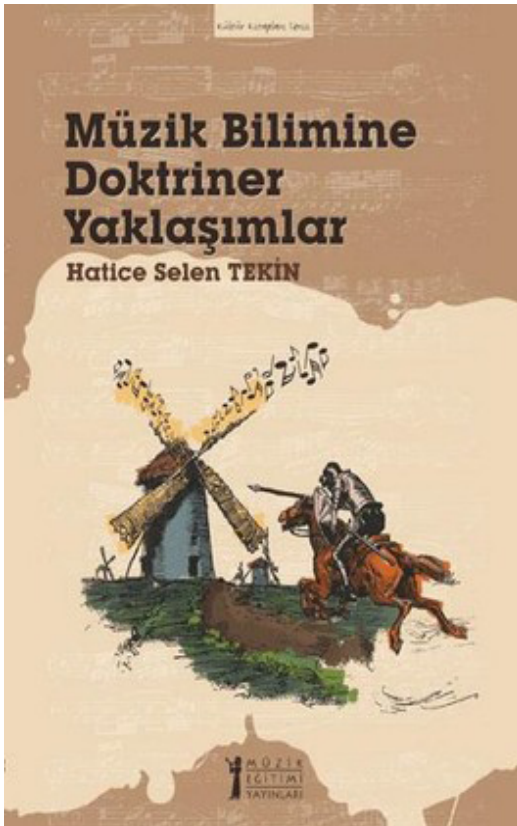
" Şu dönemde bir zorluğu yok. Daha çok fırsatın oluyor. Ama bundan iki yıl önce benim için zordu. Nesin sen? Rapçi dendiğinde bir meslek ya da bir iş değilmiş gibi geliyordu insanlara. Boş gezenin boş kalfaları... Bir şey yapamadılar, rapçi oldular gibi düşünülüyordu. Ama insanlar farkındalık kazanmaya başladıktan sonra daha kolay oldu."

Kitaplarda 'Müzik'...

Müzik Üzerine

Yazar: **Ahmet Say**
Yayınevi: **Kor Kitap**
Baskı Yılı: **2019**
Sayfa Sayısı: **176**

Müzik Bilimine Doktriner Yaklaşımlar

Yazar: **Hatice Selen Tekin**
Yayınevi: **Müzik Eğitimi Yayınları**
Baskı Sayısı: **2014**
Sayfa Sayısı: **192**

Müzik ve Metinlerarasılık

Yazar: **Kubilay Aktulum**

Yayınevi: **Çizgi Kitabevi**

Baskı Yılı: **2017**

Sayfa Sayısı: **296**

Müzik ve Politika

Yazar: **Fırat Kutluk**

Yayınevi: **h20**

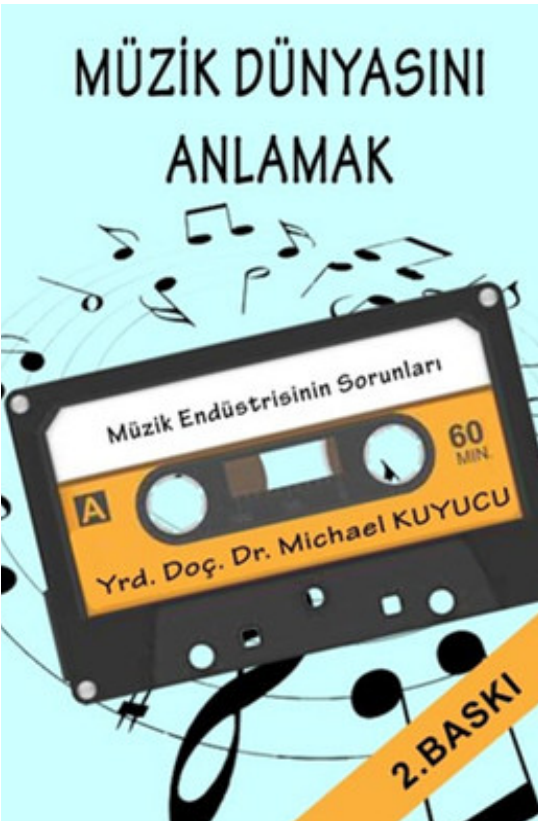
Baskı Sayısı: **2018**

Sayfa Sayısı: **176**

Kitaplarda 'Müzik'...

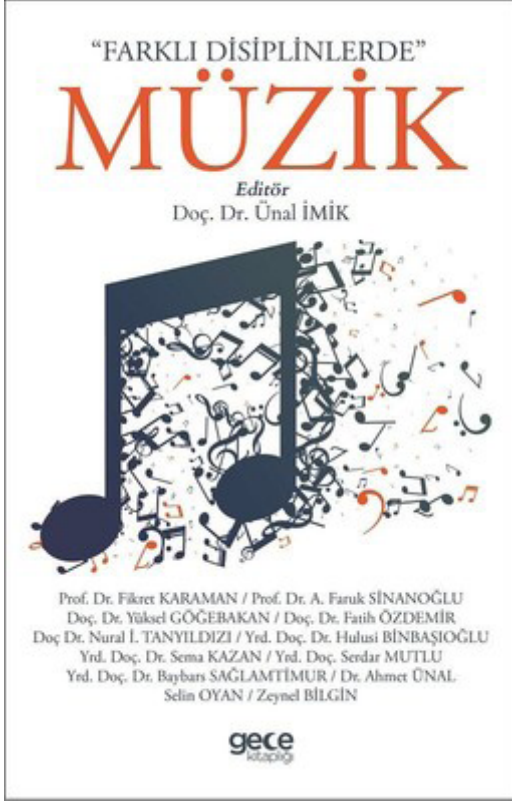

Müzik Üzerine Tartışmalar

Yazar: **Kolektif**Yayınevi: **Evrensel Basım Yayın**Baskı Yılı: **2014**Sayfa Sayısı: **224**

Müzik Dünyasını Anlamak

Yazar: **Michael Kuyucu**Yayınevi: **Zinde Yayınevi**Baskı Sayısı: **2015**Sayfa Sayısı: **476**

Farklı Disiplinlerde Müzik

Yazar: **Kolektif**

Yayınevi: **Gece Kitaplığı**

Baskı Yılı: **2017**

Sayfa Sayısı: **271**

Estetik ve Eleştiri Bağlamında Adorno ve Müzik

Yazar: **İlker Kömürcü**

Yayınevi: **Gece Akademi**

Baskı Sayısı: **2019**

Sayfa Sayısı: **199**